

TRONDHEIMS SKJULTE NARKOVERDEN

METODERAPPORT SKUP 2021

Trondheims skjulte narkoverden

Adresseavisens ungsatsing Trd.by har i 2021 jobba med å undersøke hvordan narkotika preger byen vår.

Vi ville gi innblikk i hva som foregår i mørket der få slipper til – eller ønsker å være. Historiene til Jørgen, Peder, Marius og ungdommene er med på å belyse ulike sider av Trondheims skjulte narkoverden.

Innsendere: Line Dreier Pevik (journalist), Jacob Storgaard Jensen og Agne Ødegaard (design, illustrasjon og utvikling).

Innhold

1 Slik startet det

- 1.1 Innledning
- 1.2 Organisering av arbeidet

2 Kildearbeid, metoder og etikk

- 2.1 Innledende research
- 2.2 Hvordan oppnå tillit?
- 2.3 «Peder»: Metode og etikk
- 2.4 «Marius»: Metode og etikk
- 2.5 Ungdommene: Metode og etikk
- 2.6 «Jørgen»: Metode og etikk

3 Motstand og utfordringer

- 3.1 Visuelle utfordringer
- 3.2 Når kilden dør
- 3.3 Ettergåelse av påstander
- 3.4 Motstand

4 Funn og konsekvenser

- 4.1 Funn
- 4.2 Konsekvenser
- 4.3 Vedlegg

1 Slik startet det

1.1 Innledning

- Hvordan er det egentlig ute på byen nå, er det mye narkotika?

Det er ei tante som stiller spørsmålet under et juleselskap. Familien begynner å diskutere, noen mener det har blitt mye mer narkotikabruk enn det var før. Andre hevder Trondheim er i ferd med å bli som Oslo, at byen vår begynner å bli farlig å bo i. Nevnte tante lanserer en teori om at ungdom romantiserer rusmiddelbruk, at holdningene våre til ulovlige rusmidler er i endring.

En løs prat i et juleselskap, en diskusjon med en venninnegjeng eller deling under en parmiddag. Narkotika som samtaletema skaper diskusjon og engasjement, og berører de fleste av oss i en eller annen grad.

Kan det være slik at tilgangen og bruken av narkotika i Trondheim er i ferd med å endres?

Vi bestemte oss derfor å se nærmere på hvem de ulike aktørene er, hvordan narkotika kommer inn i byen vår, hvem som er de typiske brukerne, hvordan salget foregår, hvordan narkotika brukes i dag og hvor brutal denne verdenen kan være.

Sett i lys av [økningen i antall psykiatrioppdrag i Norge](#), voldshendelser både nasjonalt og i Trondheim og [debatten om en rusreform](#), ville vi også sette narkotika på dagsorden.

Har folk et annet forhold til narkotika enn før? Er det lettere tilgjengelig? Hvem er det egentlig som bruker, og hvem bruker hva? Hva er det som rører seg i mørket der de fleste ikke slipper til? Til slutt ønsket vi også å dokumentere nærmere brutaliteten vi antok også er en del av denne verdenen.

Spørsmålene våre førte til en artikkelserie i fire deler, der hver artikkel ved hjelp av menneskehistorier avdekker og gir innsikt i hva som foregår i mørket der få kan – eller vil – få tilgang.

1.2 Organisering av arbeidet

Trd.by er som nevnt ungsatsingen til Adresseavisen, en slags lokalavis i avisa med en målgruppe under 35 år, hjemmehørende i Trondheim. Vår redaksjon består av to årsverk, og i løpet av 2021 jobbet skrivende leder, Line Pevik, med denne artikkelserien sammen med Adresseavisen-redaksjonens utviklere Jacob Storgaard Jensen og Agne Ødegaard.

Dette arbeidet har pågått parallelt med den daglige driften av Trd.by.

2 Kildearbeid, metoder og etikk

2.1 Innledende research

Helt innledningsvis begynte vi med å ta kontakt med politiet i Trøndelag. Vi sendte dem en henvendelse om å få på plass et slags kartleggingsmøte med personer hos dem som gjennom sitt arbeid jobber med narkotikarelatert kriminalitet.

Rett på nyåret 2021 hadde vi et Teams-møte der stasjonssjef ved sentrum politistasjon, spaningsleder, leder for etterforskningsseksjonen for narkotika og betjenter fra forebyggende avdeling var til stede.

Der fikk vi politiets syn på hvordan narkotikakriminaliteten har utviklet seg i regionen de senere årene, både offisielt og uoffisielt. Vi opplevde politiet som behjelpelige med et ønske om å bidra, selv om de ikke ønsket å gå inn i detalj om mye av det vi ønsket svar på.

Vi ba også politiet om statistikk knyttet til narkotikakriminalitet i regionen. Til samme tid begynte vi å overvåke saker som dukket opp hos Trøndelag tingrett. En del av dette arbeidet handlet om å få en oversikt over hvor mange og hvilke typer narkotikasaker som er oppe hos domstolen. I tillegg ble dette arbeidet viktig for å samle inn dokumentasjon om navn og mulige kilder til sakene våre.

Parallelt begynte vi å gjøre egne undersøkelser innad i ulike narkotikamiljø i Trondheim. I første omgang brukte vi eget nettverk. Slik begynte snøballen å rulle. Dermed begynte den oppsøkende kontakten blant ulike brukergrupper, fra rekreasjonsbrukere i øvre samfunnslag til løpegutter nederst på rangstigen i de tyngste miljøene.

2.2 Hvordan oppnå tillit?

Veien inn ble rett og slett å begynne med egne bekjente, og få disse kontaktene til å gå god for og å anbefale oss videre innover i miljøene. Vi var nøye på å være åpne og tydelige på hva vi var ute etter og hva målene våre med arbeidet var, og understreket premissene både for offisielle og uoffisielle kildesamtaler.

Ved hjelp av denne metoden kom vi i kontakt med mange ulike personer i ulike miljø, som enten selv hadde noe å bidra med, eller som kunne sette oss i kontakt med nye kilder. I dette arbeidet var vi også opptatt av å skape trygghet for kildene våre, og valg av plattform, tid og sted for kommunikasjon var på kildenes premisser så lenge det også innebar trygghet for oss.

Derfor har det vært et langdrygt arbeid for å oppnå tillit blant kildene i arbeidet med disse sakene. Mange har for eksempel vært villig til å prate uoffisielt, men at det har vært helt uaktuelt å stille som en faktisk kilde, til tross for forsikringer om anonymitet.

Det å snakke med utenforstående og å fortelle om det som foregår på innsiden i miljøene, er ikke populært. Du skal være forsiktig med hva du forteller til hvem, hvis ikke kan det få alvorlige følger.

Det var mange som ikke ønsket å snakke med oss, enten fordi de ikke trodde på prosjektet, med tanke på sin egen sikkerhet, eller med tanke på hva de faktisk kunne bidra med. Likevel opplevde vi også flere åpne dører, og en faktisk nysgjerrighet eller et ønske om å bidra. Mange vi snakket med understreket at de syntes det var bra og riktig av oss å ville vise leserne hva som foregår rett foran øynene på oss, uten at vi ser det.

Det var gjennom dette egne iherdige kildearbeidet vi kom fram til to av våre hovedkilder, «Marius» og «Jørgen». «Peder» fant vi ved å følge ulike dommer i tingretten. Ungdommene kom vi i kontakt med gjennom Trondheim kommune.

2.3 «Peder»: Metode og etikk

I starten av 2021 ble et rettsmøte holdt i Sør-Trøndelag tingrett. Der ble trønderen «Peder» domfelt for å ha ulovlig innført og oppbevart narkotika. I dommen fremgår det at han innførte over 5000 tabletter og oppbevarte nær tusen ekstra tabletter samme dag.

Dette var helt i begynnelsen av research-arbeidet til sakene våre, og vi noterte oss dommen og muligheten for at Peder kunne være en interessant kilde for oss. Sammenholdt med en [nyhetsartikkel publisert i Adresseavisen](#) fra da dommen ble avsagt, så vi at det kunne ligge en interessant historie her, ikke bare konkret knyttet til smuglingen, men også om mennesket som sto bak.

I begynnelsen av mars tok vi kontakt med Peder. Vi fant nummeret hans i telefonkatalogen, og ringte. Der snakket vi med en avmålt og skeptisk kar som lyttet til det vi hadde å si. Over telefon forklarte vi at vi jobbet med en større artikkelserie om narkotika i Trondheim, og at vi

i det arbeidet hadde kommet over dommen hans. Kanskje han ville bidra med å fortelle hva som skjedde den gangen han ble tatt på toget fra Sverige til Trondheim?

Etter en del betenkningstid fulgte vi opp med han igjen, og Peder sa ja til å dele sin historie. Premissene var tydelige og avklart på forhånd: Han skulle fortelle fritt, med betingelse om at han kunne trekke historien når som helst. Ingenting ville bli publisert uten hans samtykke, spesielt med tanke på hans egen sikkerhet.

Peder har i en årrekke slitt med angst og depresjon, og hadde i etterkant av at dommen falt slitt med misbruk av spesielt alkohol. Dette sammen med andre faktorer førte til at han var en noe uforutsigbar kilde som det var vanskelig å avtale møter med.

Selv om første kontakt var i begynnelsen av mars, kom vi ikke i mål med intervju og sitatsjekk før på sensommeren. Da hadde vi møttes fysisk for intervju flere ganger, og diskutert og kontrollert sitatene nøye, både opp mot dokumentasjon fra retten, samt for å sikre anonymisering og sikkerheten for kilden.

Anonymiseringen var viktig for Peder med tanke på de vanlige leserne som kom til å lese om historien hans. For å skjerme både seg selv og familien sin, ønsket han ikke å stå fram med navn og bilde. Samtidig var han tydelig på at han ikke kom til å være anonym for de i narkotikamiljøet som hadde kjennskap til smuglingsforsøket hans.

Anonymiseringen ble derfor ikke avgjørende for å sørge for kildens sikkerhet. Peder visste at noen, i kraft av beskrivelsene fra smuglerhendelsen og dommen, uansett kom til å vite hvem artikkelen handlet om. Derfor ble det derimot viktig for han å ha kontroll på hvilke opplysninger som kom på trykk, slik at sikkerheten hans overfor andre i miljøet ble ivaretatt.

Med andre ord handlet ikke sikkerhetsspørsmålet om fullstendig anonymisering, men om begrenset av opplysninger og detaljer. Derfor ble det omfattende sitatsjekk-runder, der vi møttes fysisk og gikk gjennom linje for linje av historien hans sammen. Han kunne og ville ikke si mye om omstendighetene rundt smuglingsforsøket, av frykt for mulige konsekvenser. I uoffisielle samtaler kom frem opplysninger som understøttet dette.

I artikkelen ville vi vise både for den vanlige leser, men også for folk innad miljøet, at mer nærgående spørsmål ble stilt, men at Peder ikke ønsket å svare.

Dette tydeliggjøres i følgende passasje:

- Pillene kom aldri fram. Hva blir konsekvensen da?

- Det vil jeg ikke svare på.

- Fordi det er farlig?

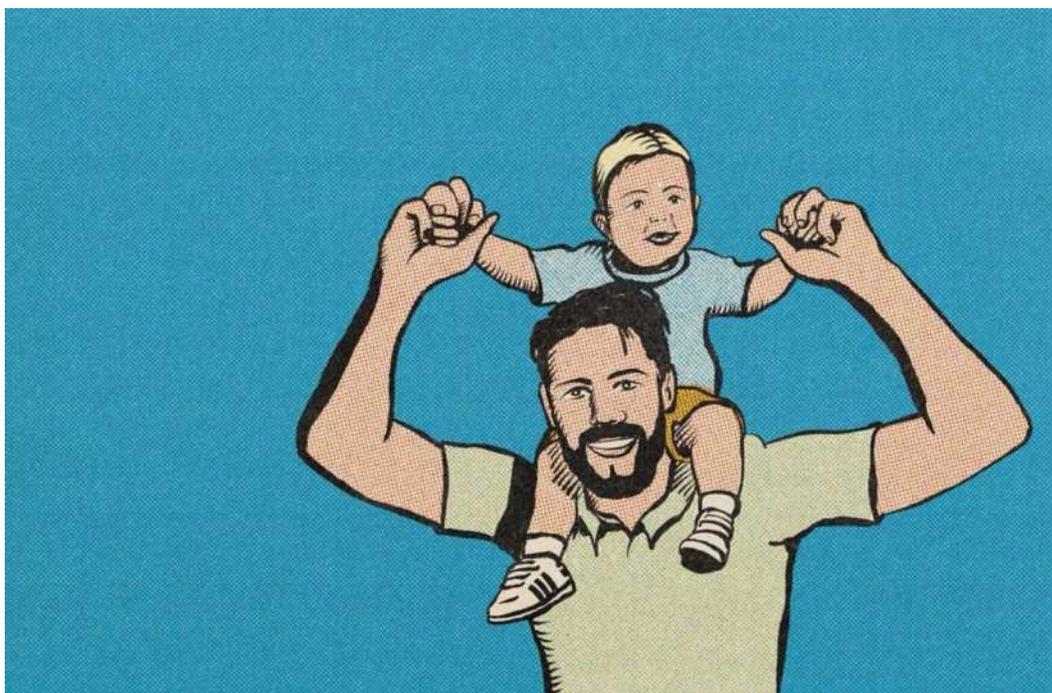
- Det vil jeg ikke svare på.

Dette var et bevisst grep vi tok i samråd med Peder. Dette ble gjort, både for å vise vanlige lesere at spørsmålene har blitt stilt, og til folk i miljøet at han ikke oppga slike opplysninger til oss.

2.4 «Marius»: Metode og etikk

Marius kom vi fram til gjennom eget oppsporende kildearbeid. Via flere kontakter og kilder fikk vi e-postadressen til en høyt utdannet, tilsynelatende vanlig og plikttoppfyllende småbarnspappa fra Trondheim. Også han innledet vi kontakten med i løpet av mars måned.

Marius var redd for at identiteten hans skulle bli avslørt, men av helt andre grunner enn hos Peder.

Han var helt klar på at han måtte få en garanti om total anonymitet, og kontroll på hvilke opplysninger om han selv som ville komme på trykk. Han var redd for at eventuell identifisering ville føre til store konsekvenser for jobb, familie og livet ellers.

For småbarnspappaen Marius tar seg gjerne en joint når han skal kose seg litt ekstra. Eller plukker litt sopp før en hyttetur med gutta. Om cannabis hadde blitt legalisert på lik linje med alkohol, vil han heller at datteren sin skal røyke seg stein enn å drikke seg full.

Også Marius snakket vi med i flere omganger, og innen utgangen av april måned hadde vi fått godkjent sitatsjekk.

Marius har et liberalt forhold til flere typer narkotika, og kommer med flere påstander om rusmidler og effekten av disse. Påstander som:

- Ta kokain for eksempel. Det er så utrolig avhengighetsskapende. Jeg prøver å begrense meg til marihuana og psykedelika.

- Vi kan finne på å røyke oss stein, for så å dra på en fin restaurant etterpå. Jeg synes det gir oss en bedre opplevelse.

- Men det er enorm forskjell på partydop som kokain, og marihuana og psykedelika. Du kan bli helt rasert av kokain. Spiser du sopp kan du selvsagt ha en «bad trip» og det er negativt der og da, men jeg mener det ikke er avhengighetsdannende.

Disse påstandene krevde at vi hentet inn en kilde som kunne nyansere det bildet Marius tegnet av ulike ulovlige rusmidler.

Jørgen G. Bramness er seniorforsker ved avdeling for rusmidler og tobakk ved Folkehelseinstituttet. Han ville ikke uttale seg om de personlige opplevelsene Marius fortalte om, men generelt opplyse ferdomsfritt om risikoer knyttet til narkotika.

2.5 Ungdommene: Metode og etikk

Vi forsøkte tidlig å få snakket med ungdommer som prøver og utforsker narkotika. Hvorfor ville de prøve, og hva har de prøvd? Her tok vi blant annet kontakt med Uteseksjonen i Trondheim kommune, et rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak for ungdom mellom 13 og 25 år. Håpet var at de kunne sette oss i kontakt med ungdom som ville bli intervjuet av oss.

Det viste seg å bli vanskelig, men vi ble enige om at de kunne dele en spørreundersøkelse, utformet av oss, med de unge som de er i kontakt med.

Svarene på undersøkelsen kan på ingen måte sies å være representative for ungdom i Trondheim, både på grunn av utvalget undersøkelsen ble sendt til, samt antall svar. Det var vi også nøye med å understreke for leserne våre. Også i titlene våre passet vi på at det etterlatte inntrykket ikke skulle være at dette var representative svar.

Likevel ga svarene fra de elleve ungdommene oss et bilde av hvordan narkotika kan bli en del av hverdagen til unge i dag. De svarte anonymt, der vi delte spørreundersøkelsen digitalt med en lenke.

I saken forteller trondheimspolitiets forebyggende gruppe om hva de blir møtt med når de er ute og jobber blant ungdom i dag. De siteres på sin opplevelse av gruppepress, romantisering av rusmidler og holdninger og meninger.

I tillegg kommer rusforsker Jørgen G. Bremness med betraktninger rundt unge personer som bruker ulike rusmidler. Han er også med på å nyansere det bildet som politiet tegner, og påpeker at det for eksempel er få vitenskapelige bevis for at bruk av rusmidler som cannabis kan lede til bruk av hardere stoffer.

Som forskeren sier avslutningsvis:

- Jeg tror heller at det er viktig at folk ikke bruker rusmidler i ung alder, da det er vanskelig å kvitte seg med vaner du får som ung. I tillegg er ikke hjernen ferdig utviklet, og den bør derfor ikke få så stor rusmiddelbelastning.

2.6 «Jørgen»: Metode og etikk

Jørgen viste seg å bli den kilden med den sterkeste historien av dem alle. Han kom vi i kontakt med gjennom andre kilder innad i samme miljø, som mente at Jørgen kunne bidra, åpent og ærlig.

Og det gjorde han, til gangs. Vi snakket med Jørgen mens han ventet på at narkotikasaken hans skulle opp i retten. Han var misbruker og selger, og ga et helt unikt innblikk i hvor ekstremt brutalt enkelte miljøer kan være.

Tortur, våpen, kilovis med dop, gjeld, torpedoer og overdoser angivelig satt med vilje. En verden noen ikke blir særlig gamle i. Det ble heller ikke Jørgen.

Vi snakket med Jørgen i flere omganger over flere timer, og han var spesielt åpen og svarte villig på de fleste spørsmålene vi stilte. Han, som mange av de andre vi hadde snakket med, var drevet av et sterkt ønske om å hjelpe andre. Opplyse utenforstående om hvordan den virkeligheten han var en del av var, og være et eksempel på hvor galt det kan gå.

Vi rakk å gå gjennom sitatsjekken med Jørgen muntlig over telefon. Der sa han at han likte teksten godt, at han kun ville legge til mer om nettopp sitt ønske om å hjelpe andre.

Dette var på en onsdag, og vi ble enige om at han skulle komme med en tilbakemelding om nøyaktig hva han ville legge til, innen mandag.

Mandag hadde vi fortsatt ikke hørt noe, og vi sendte en SMS-påminnelse. Noe svar kommer aldri.

Dagen etter får vi en e-post. Fra pappaen til Jørgen.

Jørgen er død. Han døde den mandagen.

Hvordan arbeidet med saken om Jørgen gikk videre derfra, forteller vi mer om under avsnittet «Når kilden dør».

3 Motstand og utfordringer

3.1 Visuelle utfordringer

Før arbeidet i det hele tatt startet opp, var vi klar over at vi kom til å jobbe med en kildegruppe som med få unntak krever anonymisering. Det å uttale seg åpent i media om sin befatning eller sitt syn på narkotika, lovlig eller ei, kan være en stor belastning på flere måter.

Enkelte kilder tar en stor personlig risiko med tanke på omdømme og anseelse i sine vanlige liv med venner, familie og arbeid. Andre kilder kan dessuten havne i direkte fare ved å bli identifisert med uttalelser offentlig og i pressen. Både politiet og kildene understreket overfor oss at represalier innad i miljøet ikke er uvanlig, også for å snakke med utenforstående.

En vanlig utvei i slike saker er å ta anonymiserte bilder. Av ei hånd, bakfra, i skygger. For enkelte av kildene ble også dette for risikabelt.

Fra første visuelle møte begynte vi derfor å diskutere andre måter vi kunne illustrere sakene på. Vi ønsket å leke med form og uttrykk, samt skape en gjennomgående stil som knyttet sakene sammen. Vi ville at leseren skulle gjenkjenne artiklene som en del av artikkelserien, selv om hver enkelt sak kan stå alene.

Tidlig dukket ideen om å bruke et slags tegneseriefilter, ikke ulikt noe av det du kan legge på selv hos Snapchat, opp. Vi drodlet rundt hvilke alternativer vi har til fotografiet, og trakk fram eksempler fra artikler fra andre mediehus der det hadde blitt brukt illustrasjoner i ulik grad.

I Teams-kanalen vår, opprettet 13. januar 2021, kan vi i dag se hvordan vi undersøkte ulike uttrykk og stilarter.

Helt innledningsvis var ideen å bruke et slags filter oppå faktiske fotografi, som igjen skulle anonymisere:

Et tenkt eksempel kunne ha vært:

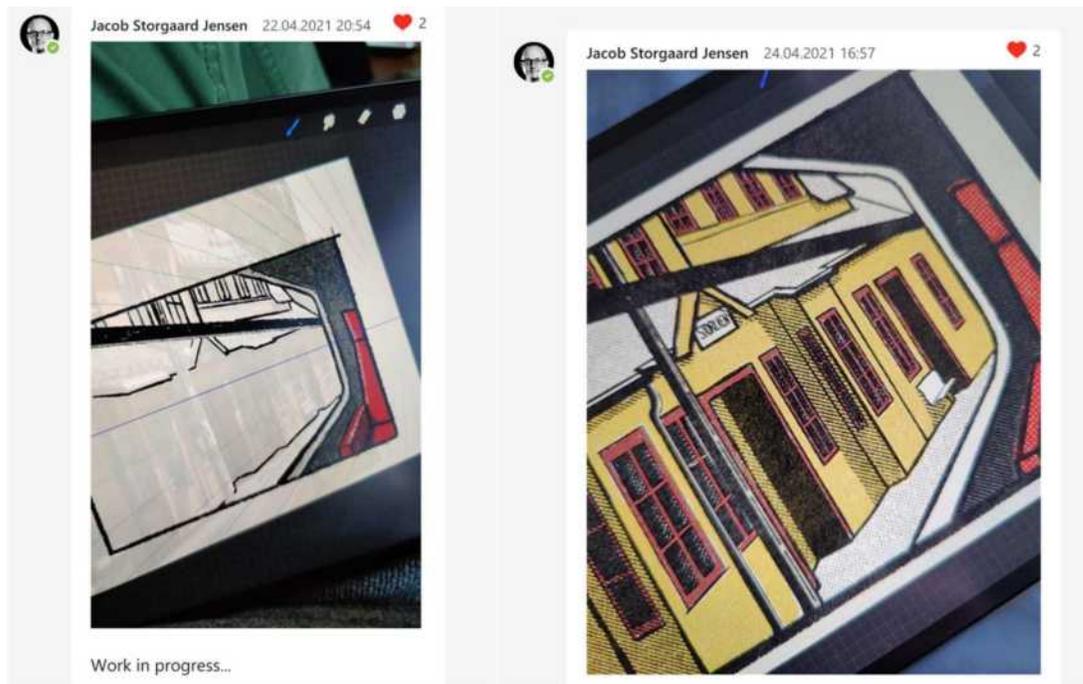
Dette fordret fortsatt at vi hadde eksisterende bilder å legge et slikt filter på, noe vi kom frem til at flere kilder ikke ville gå med på. Dermed landet valget på håndtegne alle tegninger fra bunn, skape egne karakterer der vi måtte og å tegne så tett opp mot virkeligheten som vi kunne der det lot seg gjøre.

Vi begynte å skissere saken om Peder på toget:

Jobbet frem den konkrete stilen vi ønsket, og gikk for en gammeldags tegneseriestil:

Der det lot seg gjøre, lagde vi tegningene så tett opp mot virkeligheten som det lot seg gjøre. Et eksempel på dette finner leseren i saken om smugleren Peder. Tegningen som viser klokka på Hell stasjon er et faktisk bilde fotografert på det nøyaktige tidspunktet toget ankom stasjonen den dagen kilden vår ble pågrepet. Tolleren med hund er også den faktiske tolleren som pågrep Peder den gangen.

Dette er første gang Adresseavisen har brukt tegninger og tegneseriettrykk på denne måten i sine saker. Valget ble ikke tatt uten diskusjoner. Ville leserne for eksempel forstå at dette var virkelighet? I starten av alle artiklene har vi derfor vært tydelig på nettopp dette, med en kort forklaring:

Denne teksten omhandler faktiske personer, som for sin egen sikkerhet er anonymisert med tegninger. Trd.by kjenner deres identitet.

I slutten av hver artikkel har vi i tillegg forklart leserne hvorfor vi har valgt å skrive disse sakene. Her understreker vi at vi bruker fiktive navn og tegninger for å illustrere hvem de er og hva de forteller. Enhver likhet tegningene måtte ha med faktiske personer, er helt tilfeldig.

I tillegg gikk vi flere runder for å sikre at alvoret i tematikken og det kildene fortalte, ikke forsvant fordi vi valgte den tegnestilen vi gjorde. Tegneseriestilen er innenfor en underholdende sjanger, og vi ønsket ikke at stilen skulle gi et inntrykk av at vi glorifiserte eller tok lett på innholdet i serien

Derfor sørget vi for eksempel for at alle tegningene var mørke, at ingen smilte, alt nøye gjennomtenkt for å understreke alvoret i historiene. I samme åndedrag ønsket vi ikke å tegne piller og lignende i sterke, lyse, attraktive farger. Vi var også inne på tanken om å animere bevegelige elementer, men konkluderte med at vi ikke ville overdrive effektbruken slik at fokuset flyttet seg vekk fra alvoret i selve innholdet i historiene.

3.2 Når kilden dør

I arbeidet med disse sakene har vi vært i kontakt med mennesker som balanserer mer på grensa mellom liv og død enn hva folk flest gjør. Overdoser, vold eller ulykker – et liv med rus kan være fullt av farer.

Det fikk vi erfare tett på da en av våre hovedkilder, «Jørgen», dør under arbeidet med artiklene. Noen få dager i forveien hadde journalist Line Pevik gjort siste intervju, tatt en muntlig sitatsjekk og avklart veien videre med Jørgen over telefon.

En morgen kommer e-posten fra pappaen til Jørgen. Der står det at sønnen hans døde dagen i forveien.

I tillegg skriver han at sønnen døde mens han jobbet med sitatsjekken han hadde fått tilsendt, og at han helt sikkert ville at det skulle publiseres.

Dette ble begynnelsen på arbeidet med en annen sårbar kilde enn hva vi hadde støtt på så langt i arbeidet med disse artiklene. Jørgens pårørende var og er i stor sorg etter å ha mistet

sin sønn. Derfor ville vi fortsette videre så skånsomt som vi kunne, jamfør Vær varsom-plakatens punkt 3.9 om å opptre hensynsfullt i det journalistiske arbeidet.

Vi ble enige med Jørgens far om å følge opp på et litt senere tidspunkt, og hadde løpende kontakt gjennom det videre arbeidet og ferdigstillingen av de tre første artiklene. Vi avventet med den fjerde og siste om Jørgen til foreldrene hadde fått lest de tre første publiserte artiklene.

Maktet de å lese gjennom saken om sin egen avdøde sønn, og ønsket de at vi fortsatt skulle publisere? Noen dager etter første publisering ble vi og foreldrene enige om at de ønsket å dele historien til sønnen sin.

Som mammaen til Jørgen sa:

- Han sa at om hans historie kunne redde ett eneste menneske fra å få det sånn som han hadde det, så ville alt være verdt det.

Dermed begynte arbeidet med den siste artikkelen om Jørgen. Teksten var skrevet i nåtid mens han ennå var i live, og nå måtte vi bestemme oss for hvordan vi skulle fortelle leseren at Jørgen ikke lenger lever.

3.3 Ettergåelse av påstander

Vi journalister skal være kritiske i våre valg av kilder, og vi må være spesielt på vakt for de som krever anonymitet.

Vi skal også kontrollere at de opplysningene vi får, er korrekte.

I saken om «Peder» hadde vi faktiske rettsdokumenter med en dom som hjalp oss med å kontrollere faktiske forhold og hendelsesforløpet fra den dagen han bestemte seg for å smugle alle disse tablettene over grensa og inn til Norge.

«Marius», småbarnspappaen med skikkelig jobb og hverdagsliv, er ikke tidligere domfelt for noe relatert til narkotika. Vi kan ettergå at han faktisk har den jobben han sier han har, og i stor grad hvilket liv han lever.

«Jørgen» ventet på at sin sak skulle komme opp i retten, og vi hadde dokumentasjon på dette.

Men Trd.by har ikke vært med Marius på eksklusiv restaurant der han har tatt seg en joint i forkant. Eller vært med han for å plukke sopp. Vi har ikke vært med Jørgen da han gravde opp 100 000 tabletter i en skog, eller var med på overleveringer av flere kilo amfetamin.

Hvordan kan vi da kunne kontrollere at akkurat disse opplysningene stemmer?

Det kan vi naturlig nok ikke, og det har derfor også vært gjenstand for mange diskusjoner i arbeidet med disse sakene.

Gjennom et langvarig og grundig research- og kildearbeid innad i de ulike narkotikamiljøene, med støtte i både skriftlige kilder som dommer og muntlige kilder, har Trd.by mange eksempler på tilsvarende hendelser som de beskrevet fra kildene som er sitert. Det gjøres stadig store beslag og pågripelser i regionen vår knyttet til narkotikakriminalitet, og flere av disse kunne ha vært de situasjonene kildene våre beskriver.

Uoffisielle kildesamtaler med mange ulike personer fra helt ulike miljø, bekrefter også langt på vei at brutaliteten som beskrives ikke er usannsynlig – men heller noe som er godt kjent i disse kretsene.

Politikildene vi har snakket med bekrefter kjennskap til hendelser og situasjoner som kan kjennes igjen i det som blir beskrevet av kildene våre.

Vi har altså søkt å kontrollere alt av opplysninger der det har vært mulig, og der det ikke har latt seg gjøre, har vi vært nøye med å ikke konstatere eller slå fast disse forholdene. Flere av uttalelsene må i så måte stå på kildens regning, og vi har også luket vekk flere grove og oppsiktsvekkende opplysninger fordi de rett og slett har vært for kraftige til at vi ikke har kunnet kontrollere dem i tilstrekkelig grad.

I saken om Peder hadde vi skriftlige kilder fra dommen som underbygget det han fortalte til oss. I tillegg snakket vi med ansvarlig etterforsker og den tolleren som pågrep Peder den gangen.

De sterkeste påstandene og utsagnene fikk vi fra Jørgen. Allerede i anslaget forteller han at han kjenner til to saker i Trondheim der noen har fått satt «en judas». At noen setter en overdose på deg. Det er rett og slett drap, men ser ut som en overdose, sier han.

Det at dette skal ha skjedd i de tyngste miljøene, er noe vi har blitt fortalt også av andre uavhengige kilder. Judasbegrepet var i så måte ikke nytt for oss. I tillegg ba vi politiet kommentere påstanden til Jørgen.

Hos stasjonssjef Arve Nordtvedt fikk vi bekreftet at politiet har jobbet med flere overdosedødsfall der det har vært en mistanke om at det kan ha skjedd noe straffbart. Slike saker er vanskelige å etterforske og bevise.

- Vi ser ikke bort ifra at noen er hensatt i hjelpeløs tilstand der man burde forstå at vedkommende kunne dø, eller at dosen er satt med forsett, sier Nordtvedt i vår sak.

«Du går ikke til politiet, da kan du være nestemann på lista» er et annet utsagt Jørgen kommer med. I vår sak bekrefter spaningsleder i trondheimspolitiet Sigrid Finne at «det er en redsel for å ta kontakt med politiet, av frykt for represalier fra miljøet. Her er det mørketall.»

Jørgen hevdet at han var med på overleveringer av opptil ti kilo amfetamin, og var med på å hente ut rundt 100 000 tabletter i en skog i Trondheim. Vi har selvfølgelig ingen metode vi kan bruke for å verifisere at disse påstandene stemmer. Da måtte vi ha vært til stede selv, eller

fått fatt på annen dokumentasjon som bilder eller meldinger der overleveringer avtales, for eksempel.

Et grundig kildearbeid innad i disse miljøene viste oss derimot at det med stor sannsynlighet kan ha skjedd. Uavhengig av hverandre, har flere ulike kilder fortalt om lignende oppdrag, overleveringer og kvantumsstørrelser. Kunnskapen og kjennskapen som vi har fått gjennom arbeidet med denne serien om hvordan personer som bedriver narkotikakriminalitet opererer, underbygger flere av påstandene som vi ikke kan få endelig bekreftet.

3.4 Motstand

Som vi har vært inne på tidligere, kan rusmisbrukere være en krevende kildegruppe å forholde seg til. De kan plutselig være helt utilgjengelige over lange perioder, ha en helt annen døgnrytme og et annet forhold til kalender og klokke enn hva vi har. I forbindelse med dette arbeidet kan vi nesten ikke tallfeste hvor mange avtaler og tidsfrister som ikke er blitt overholdt.

I tillegg har vi vært i kontakt med mennesker som på flere måter har stått i ulike livskriser, og vi har derfor tatt mange hensyn.

Vår største utfordring oppsto den dagen Jørgen døde. Da begynte dialogen med foreldrene, som nylig hadde mistet barnet sitt. Her gikk vi varsomt fram og lot arbeidet videre gå på foreldrenes premisser. Løpende dialog over flere måneder med etterlatte i stor sorg fikk oss til å tro at vi kanskje ikke fikk satt Jørgens historie på trykk.

Derfor ferdigstilte vi de tre andre sakene først, med tanken om at disse skulle kunne stå for seg selv. Vi tok igjen kontakt med foreldrene rett i forkant av publisering av disse, både for å informere, men også for å gi foreldrene muligheten til å endelig bestemme seg for hva de ville gjøre.

Uken etter publisering av de tre første artiklene, bestemte de seg. De godkjente teksten slik den sto i sin helhet, og bidro selv med en liten uttalelse helt til slutt. Vi ble enige om at vi ikke skulle vinkle direkte på Jørgens død – det mente de ville bli for sterkt.

Vi takker for tilliten fra foreldrene til å kunne fortelle Jørgens historie.

4 Funn og konsekvenser

4.1 Funn

I starten av arbeidet med disse artiklene, stilte vi oss flere spørsmål. Vi lurte på om tilgangen og bruken av narkotika i Trondheim er i endring.

Politikildene våre forteller om en endring i hvilke stoffer som er i sirkulasjon i byen, og en stadig fremvekst av nye brukergrupper. De forteller at de opplever tilstander mer lik dem i Oslo – med en økning av såkalte rekreasjonsbrukere.

For noen år tilbake var det lenge mellom kokainbeslagene. Slik er det ikke lenger. De stoffene politiet er mest i kontakt med, er MDMA, hasj, amfetamin, kokain, LSD, Xanax og blåvalium. De forteller om en økning av førstnevnte, MDMA, spesielt blant unge.

En misbruker i dag, er ikke nødvendigvis de misbrukerne vi tenkte på tidligere, opplyser politiet. De ser at flere ressurssterke personer som lever velfungerende hverdagsliv bruker narkotika i forbindelse med festligheter i helgene. En endring de har sett, spesielt de siste fem årene.

Forebyggendegruppa hos politiet har spesielt sett en fremvekst i bruken av MDMA, ecstasy og hasj blant ungdommer de er i kontakt med. Og disse kommer fra alle slags hjem og bakgrunn. Ute blant ungdommene opplever de en liberalisering og romantisering av rusmidler, der flere sier at de tror at cannabis er lovlig i Norge i dag.

Der du tidligere faktisk måtte kjenne noen som solgte narkotika, er det meste kun en Snap unna, forteller både politiet og kildene i miljøet som vi har snakket med.

Kilden vår Marius er et eksempel på denne nye og voksende brukergruppa politiet viser til: rekreasjonsbrukerne. Gjennom han får vi innsikt i en rusbruk og et syn på rusmidler som både kan oppleves fjernt og nært til samme tid. Han viser oss at du kan være en god familiefar, trene og ha en god jobb, og til samme tid ta ulovlige rusmidler.

I tillegg har vi rusforskeren, Jørgen G. Bramness, som nyanserer kontrastene mellom politiets bekymringer og holdningene til Marius:

- De aller færreste blir avhengig av et rusmiddel de starter med. Man skal ikke drive skremselspropaganda. Du blir ikke avhengig av å røyke marihuana tre ganger. Noen rusmidler gir flere negative konsekvenser enn andre, og noen har et større avhengighetsskapende potensial.

Vi gjør også flere funn i arbeidet opp mot kildene våre innad i narkotikamiljøene i Trondheim. De voksne kildene som har vært en del av disse miljøene i mange år, beskriver også en endring gjenkjennbar fra den politiet beskriver. De forteller om miljø som hardner til, konfliktnivå som øker, ungdom som oppsøker rusmiljø på en måte de opplever som ukritisk.

I etterkant av publisering har vi fått tilbakemeldinger fra flere dypt inne i disse miljøene som anerkjenner jobben vi har gjort, og som forteller at de kjenner seg igjen. At vi så vidt har skrapet i overflaten. At det er mer, at det er verre.

Jørgens historie gir oss et unikt innblikk i hvordan livet som bruker og selger. Der viser vi hvor brutal tilværelsen kan være, også i «lille» Trondheim. Det den vanlige trondhjemmer kanskje ikke klarer å forestille seg, skjer også her. Beretninger om tortur og torpedovirksomhet, hevnaksjoner og kynisk utnyttelse av andre.

Vi bestemte oss derfor å se nærmere på hvem de ulike aktørene er, hvordan narkotika kommer inn i byen vår, hvem som er de typiske brukerne, hvordan salget foregår, hvordan narkotika brukes i dag og hvor brutal denne verdenen kan være.

Gjennom denne artikkelserien i fire deler har leserne fått et innblikk i en verden der ikke mange har eller egentlig ønsker å ha tilgang.

4.2 Konsekvenser

I samtale med en av politibetjentene fra forebyggendegruppen i etterkant av publiseringen, fikk vi vite at sakene har utløst mange tips og henvendelser direkte til dem. Politiet har blitt kontaktet spesielt av pårørende og bekymrede foreldre som har bedt om råd eller bistand fra politiet angående rusbruk.

Selv har vi også fått en hel rekke henvendelser i etterkant av publisering. Vi har fått e-poster og meldinger fra all slags type brukere som også vil dele sin egen historie. Det største inntrykket er det pårørende som har gitt oss. Vi har blitt kontaktet av mange foreldre som sier at de opplever en problematisk rusbruk hos sitt eget barn eller ungdom. Flere mødre og fedre har også tatt kontakt og fortalt om barna de har mistet. Vi har også fått konkrete tips til narkotikarelaterte saker som kan være verdt å følge opp.

De tre første artiklene om Peder, Marius og ungdommene ble publisert på nett 11. november 2021. 16. november blir vi oppringt av et foreldrepar som har lest artiklene.

I en sms skriver de:

«(...) Har en sønn på 15 år som er rusavhengig. Han har holdt på i 3 år og det bare eskalerer. Har prøvd å få hjelp til han lenge, men har så langt ikke fått hjelp da han er for ung.

Tok overdose sist uke og ble lagt inn på St. Olav.

(...) Hvis dette er noe du kunne tenkt deg å belyse i media har det vært fint, da dette er noe som må opp på politikernivå. (...) Ta kontakt om dette er noe for deg.»

Dette førte til saken om 15 år gamle narkomane «Kristian», publisert 11. januar 2022 på nett, og oppslag i papir 12. januar. En gutt som har satt tre overdoser bare i løpet av det siste året. Hjelpa han trenger finnes ikke i Midt-Norge, fordi han er for ung.

Saken om Kristian fikk flere til å reagere, og stortingspolitikere som Bård Hoksrud (Frp), Olaug Bollestad (KrF), Lisa Marie Ness Klungland (Sp) og Marian Hussein (SV) [kommer med kritiske utspill i en oppfølgingssak og roper på handling.](#)

Venstres Ingvild Wettrhus Thorsvik sendte inn spørsmål til helseminister Ingvild Kjerkol i Stortingets spørretime (påfølgende onsdag etter at denne rapporten er levert, så videre konsekvenser vet vi derfor ikke på nåværende tidspunkt).

Der spør hun, med bakgrunn i vår sak om Kristian:

«Denne uken kunne vi i Trd.by lese om en ung gutt i Trøndelag som ikke får den hjelpen han trenger til å håndtere sine rusutfordringer, fordi det ikke finnes et døgnbasert rusbehandlingstilbud for ungdom i hans nærområde.

Vil statsråden sørge for at det opprettes tilbud for ungdom med alvorlige rusutfordringer, som ikke passer inn i poliklinisk behandling eller institusjonsplassering etter barnevernloven, uansett hvor i landet de bor?»

Når denne metoderapporten ferdigstilles, har de fire opprinnelige artiklene i serien samlet fått nesten 440 000 sidevisninger. For en avdeling med to årsverk og et dagsmål om 60 000 sidevisninger, er det godt å se at et så langvarig arbeid som dette har truffet leserne våre. Saken om Jørgen har eksempelvis over fire og et halvt minutt gjennomsnittlig lesetid, noe som også forteller oss at vi har truffet på formidlingen og utformingen av artikkelen slik at lesere flest har fått med seg det meste av artikkelen.

Oppfølgingssaken om Kristian nærmer seg 100 000 sidevisninger.

Disse oppfølgingssakene samt tilbakemeldinger fra lesere viser oss at tematikken engasjerer. Enten kjenner leserne seg igjen, eller så har de fått innblikk i en verden de ikke hadde tilgang til fra før.

Vi håper også at et av Jørgens store ønsker da han levde ble oppfylt – at serien har hjulpet eller reddet noen fra å ha det slik som han hadde det.

4.3 Vedlegg

Saken om Peder: <https://trd.by/aktuelt/article24776695.ece>

Saken om Marius: <https://trd.by/aktuelt/article24776698.ece>

Saken om ungdommene: <https://trd.by/aktuelt/article24776700.ece>

Saken om Jørgen: <https://trd.by/aktuelt/article24918521.ece>

Oppfølgingssaker:

Saken om Kristian: <https://trd.by/aktuelt/article24932489.ece>

Saken med politikerne: <https://trd.by/aktuelt/article25035170.ece>

Hopperen Halvor Egner Granerud neker å flytte fra Trondheim
SPORT side 44-45

Statsråden fikk se naturinngrepene:
- Det gjør et veldig sterkt inntrykk
NYHETER side 10, 11 og 12

Dobbeltliv

«Marius» er en småbarnsfar i 30-årene, er høyt utdannet og tjener godt. Han er opptatt av trening og kosthold - og narkotika.

UKEADRESSA

Illustrasjon : JACOB STORGAARD JENSEN

ØVRE NYHAVNA

TRINN 5
163 AV 170
SOLGT

HISTORISK SALGSSUKSESS!

WWW.ØVRENYHAVNA.NO //

Heimdal Eiendomsmegling
100% salgsgaranti siden 2003

Heimdal Bolig
- Vi skaper varige verdier

UKEADRESSA

13. NOVEMBER 2021
UKE 45

Illustrasjon: Jacob Storgaard Jensen

Slik ble «Peder» dopsmugler

Politiet møter nye brukergrupper og opplever at ungdom romantiserer rusmidler.

HISTORIEN BAK

TEKST:
Line Pevik

Byen og dopet

«Det er lett å få tak i narkotika, og ungdommene har ofte bare et Snapchat-navn å forholde seg til.

De aner ikke hvem de bestiller fra.» Det forteller Siri Aune Thomassen fra trondheimspolitietis forebyggendegruppe.

Å gi ulike samfunnsgrupper en stemme, å opplyse om og gi innsikt i miljøer der mange av leserne ikke slipper til er en av journalistikkens oppgaver.

Hovedreportasjen i dagens Ukeadressa startet med en antagelse om at tilgangen til og bruken av narkotika i Trondheim er i endring. Vi bestemte oss for å se nærmere på hvordan narkotika kommer inn til byen vår og hvem brukerne er. Vi ville sette narkotika på dagsorden.

Uttalelser Utekontakten har fått fra ungdommer i byen gir oss et bilde av hvordan narkotika kan bli en del av hverdagen til unge i dag.

I arbeidet med saken har vi jobbet systematisk med et kilde-nettverk som av ulike årsaker må anonymiseres. Vi ønsker ikke at journalistikken vår skal sette kildene i fare. Derfor bruker vi ikke kildenes egentlige navn og heller ingen bilder av kildene, men tegninger for å illustrere hvem de er og hva de forteller. Enhver likhet tegningene måtte ha med faktiske personer er tilfeldig.

Vi har jobbet for å få fram ulike sider av tematikken og har latt motforestillinger komme til orde. Vi har stilt kildene som driver med narkotika kritiske spørsmål, og brukt fagfolk for å belyse temaet.

Målet vårt har vært å gi innsikt i noe som angår mange, men som ikke berører alle like tett. Vi mener dette er et viktig tema som angår Trondheims innbyggere.

line.pevik@adresseavisen.no

«Vi bestemte oss for å se nærmere på hvordan narkotika kommer inn til byen vår og hvem brukerne er.»

INNHold

FOTO: Stein Bjørge, Aftenposten

PORTRETET

28

Randi Rosenqvist

– Det var ingen som var slemme, men foreldrene mine hadde ikke greie på barn, sier den profilerte rettspsykiateren. Å flytte fra Trondheim var en av to formende barndomsopplevelser.

HOVEDREPORTASJEN

6

Familie, jobb – og dop

Småbarnspappaen «Marius» må ofte lyve når folk spør om hans holdning til ulovlige rusmidler. Han er ifølge politiet i Trondheim del av en relativt ny og stadig voksende brukergruppe.

BILDEFORTELLINGEN

18

Daglige påkjørsler

Omtrent hver dag blir et rådyr påkjørt i Trondheim. Noen varsler fra, mange ikke. Vi ble med Viltpatruljen på jobb.

KJØKKENVEIEN

36

Skogsbær med hvit sjokoladesaus

I ukene framover vil du lete etter hyperenkle og friske desserter som kan fungere i en festramme. Her er en slik en.

I KASSA

– Nå braker det løs igjen med munnbind! Men med plexiglass slipper dere kanskje?

– Ryggplager?

– Jøss, da er det jammen bra dere slipper.

– Ja, og det er bra, vi hadde jo så mye «ryggplager».

– Jeg var hos legen jeg også, men det var ikke ryggen, det var lungene. På grunn av tungt fysisk arbeid med munnbind.

– Veldig. Ha en fin dag!

HØ i kassa på Rema på Ladetorget

«Kanskje har en pandemi sendt oss alle inn på våre egne rom, uten mulighet til å kjenne verken sand under beina eller sol i ansiktet.»

Ann Iren Bævre venter på mye, men er usikker på om det er så lurt.

Tankestreif side 4

SJEFREDAKTØR:

Kirsti Husby

REPORTASJELEDER MAGASIN:

Svanhild Naterstad 415 39 652.

REDAKSJON:

Geir Svardal 909 14 515,
Åge Winge 932 36 558,
og Hilde Østmoe 951 98 680.

DESIGN: Britt Eirin Johansen

TRYKK: Polaris Trykk Trondheim

E-POST:

ukeadressa@adresseavisen.no

ANNONSEKONTAKT:

storby@aftenposten.no
kundeservice@adresseavisen.no

Svanemerket er din garanti for at magasinet fra start til slutt er produsert med størst mulig hensyn til miljøet.

 HOVEDREPORTASJEN

Denne teksten omhandler faktiske personer, som for sin egen sikkerhet er anonymisert med tegninger. Adresseavisen kjenner deres identitet.

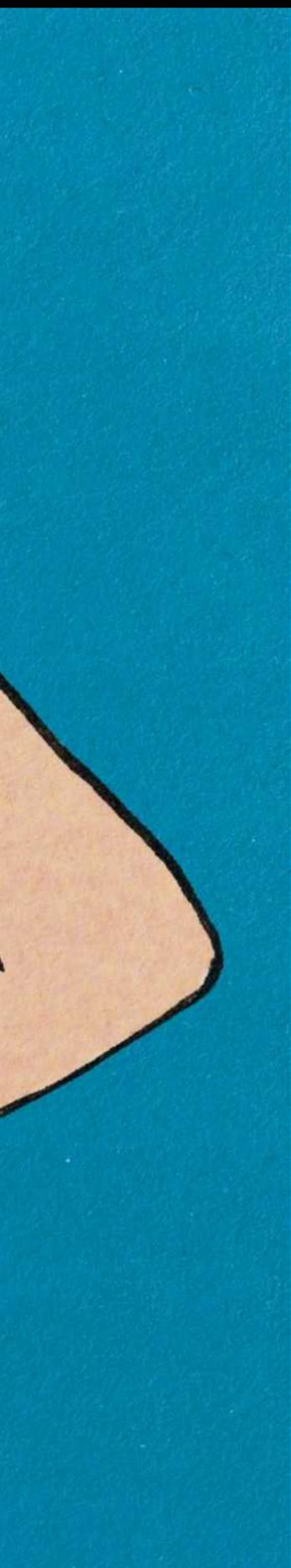

«Marius» er en kar i 30-årene fra Trondheim. Han er høyt utdannet og tjener godt. En småbarnspappa som er opptatt av kosthold og trening.

Dette er hans hemmelige liv med narkotika.

TEKST: Line Pevik

ILLUSTRASJONER: Jacob Storgaard Jensen

- VI VAR IKKE SNILLE GUTTER, VI ALTSÅ VI HADDE JÆVLIG DÅRLIGE KARAKTERER ALLE SAMMEN. DRAKK, SLOSS, STJAL SYKLER OG GA FAEN. DET VAR FØRST OPPI 20-ÅRENE VI BEGYNTE Å TA OSS SAMMEN. DET HAR GÅTT BRA - MED DE FLESTE AV OSS.

-JEG RUSA MEG VELDIG MYE. JEG VAR NOK RUSA TO AV TRE DAGER GJENNOM DE FEM MÅNEDENE. JEG FIKK ET OPPRIKTIG PROBLEM, ET RUSPROBLEM. DU KAN JO BARE SE FOR DEG HVOR MYE KOKAIN OG WEED DU FINNER I SØR-AMERIKA.

- JEG HUSKER AT VI SATT PÅ ET CAFEBORD. ALT VAR JÆVLA FINT, VI HADDE KJØPT CHAMPIS OG SKALLDYR OG HELE PAKKA. ALT VAR HELT NYDELIG. MEN DET ENESTE JEG KLARTE Å TENKE PÅ VAR KOKAIN. JEG KLARTE IKKE Å NYTE ØYEBLIKKET I DET HELE TATT.

Han høres egentlig ut som en hvilken som helst fyr du ser på jobben. En du treffer på butikken eller ender opp på parmiddag med.

Det han ikke snakker særlig høyt om, er at han bruker narkotika når han skal «kose seg» litt ekstra. Ut på middag. Konsert. Hyttetur med gutta.

Marihuanaen kjøper han av en kompis. Soppen plukker han sjøl.

Adresseavisen ville undersøke hvordan narkotika preger byen vår og gi et innblikk i hva som foregår i miljøer der få slipper til – eller ønsker å være.

Marius og hans historie er med på å belyse én side av Trondheims skjulte narkoverden.

– Jeg vil ikke ha med kriminelle folk å gjøre. Jeg vil og kan ikke bli sett med dem.

Hvilke tanker Marius gjør seg om hvorvidt det han selv driver med er kriminelt, kommer vi tilbake til. I de fleste sammenhenger der han har blitt spurt om holdningene sine til narkotika, har han måttet lyve. Blir han avslørt, kan det stikke kjepper i hjulene for alt som minner om en karriere.

– Jeg har prøvd det aller meste, men jeg prøver å holde meg unna det aller meste også, om du skjønner.

– Ta kokain for eksempel. Det er så utrolig avhengighetsskapende. Jeg prøver å begrense meg til marihuana og psykedelika.

Marius var fjortis da han røyka hasj for første gang. Da tenkte han lite på konsekvenser. I miljøet han var i, var narkotika akseptert.

I starten av 20-årene dro Marius på backpackertur. I løpet av de fem månedene turen varte, prøvde Marius «alt». Det ble et problem.

Særlig i Sør-Amerika.

Marius minnes også det som skulle være en romantisk tur til Paris, med ei dame han deita på den tida. Da brukte han kokain. Mye kokain.

Festdopere

Marius er, ifølge politiet, del av en relativt ny og stadig voksende brukergruppe.

– Vi har sett en økning av det vi kaller rekreasjonsbrukere, altså festrelatert misbruk, som ikke var like vanlig i Trondheim tidligere. Det er gjerne personer som er ressurssterke og fungerer godt i hverdagslivet, men som bruker stoff i forbindelse med festligheter i helgene. Vi registrerer en utvikling der – det er blitt litt mer likt som i Oslo, sier Arve Nordtvedt, stasjonssjef ved Sentrum politistasjon.

– Og blant disse går det mest i kokain, ecstasy og hasj?

– Ja. For en del år tilbake var det langt mellom kokainbeslagene. Det har skjedd en betydelig endring, og det tror jeg har sammenheng med at det har kommet inn nye brukergrupper. En misbruker i dag er ikke nødvendigvis lik de

misbrukerne vi tenkte på tidligere.

– Har «vanlige» folk plutselig bestemt seg for å bruke narkotika?

– Det er et stort spørsmål å svare på. Generelt handler det om samfunnsutviklinga og debatten rundt narkotika som rusmiddel.

En del profilerte mennesker har stått fram og bagatellisert bruken av narkotika, og ufarliggjort det. Vi har sett en gradvis utvikling ved at flere enn før prøver narkotika.

– Diskusjonen rundt avkriminalisering har også bidratt til at spesielt mange ungdommer opplever det som en form for legalisering og at samfunnet tenker at narkotikabruk ikke er så veldig farlig. Det virker som om terskelen for å prøve og å bruke narkotika har blitt lavere enn den var før.

Da Marius flytta til Oslo for å studere etter reisen i Sør-Amerika, opplevde han å bli tilbudt dop «overalt». Marius bestemte seg for å ikke røre narkotika før etter studiene var over. Han måtte holde fokus, skaffe seg en god utdanning og jobb, og så kunne det andre heller komme etterpå.

I dag røyker Marius marihuana én gang i måneden – toppen. Sopp ved spesielle anledninger. I omgangskretsen, som også består av det han beskriver som oppegående mennesker med faste jobber, familie og et ellers sunt liv, finner han likesinnede. →

FOTO: Michael Schult Ulriksen

En del profilerte mennesker har stått fram og bagatellisert bruken av narkotika, og ufarliggjort det. Vi har sett en gradvis utvikling ved at flere enn før prøver narkotika.

Arve Nordtvedt, stasjonssjef ved Sentrum Politistasjon

-VI KAN FINNE PÅ Å RØYKE OSS STEIN, FOR SÅ Å DRA PÅ EN FIN RESTAURANT ETTERPÅ. JEG SYNES DET GIR OSS EN ENDA BEDRE OPPLEVELSE.

-DET ER ENORM FORSKJELL PÅ PARTYDOP SOM KOKAIN OG MARIHUANA OG PSYKEDELIKA. DU KAN BLI HELT RASERT AV KOKAIN. SPISER DU SOPP KAN DU SELVSAGT HA EN «BAD TRIP» OG DET ER NEGATIVT DER OG DA, MEN JEG MENER DET IKKE ER AVHENGIGHETS-DANNENDE.

-NOEN SPISER SEG SÅ FEITE AT DET ER LIVSFARLIG, OG TENK PÅ DEM SOM RØYKER SIGARETTER - I 2021! ANER DU HVOR FARLIG DET ER FOR DEG, ELLER?

Det kommer kanskje ikke som noen overraskelse at Marius er blant dem som ønsker en form for avkriminalisering i den norske narkotikapolitikken. Han har også tro på å regulere salg av for eksempel marihuana og psykedelika, men understreker at han er imot veldig avhengighetsskapende stoffer.

- Jeg mener vi må gi hjelp i stedet. Har du et problem med rus, må du kunne snakke med noen om det uten å bli en kriminell.

- Men ikke alle klarer å balansere rusbruk sånn som du hevder at du kan?

- Nei, det er alltid tilfeller der det ikke går, og jeg skjønner at det ikke fungerer for alle. Det er ikke alle som klarer å disiplinere seg.

Marius medgir at for eksempel enkelte politiske partier – som vil skille mellom tunge rusmisbrukere og unge, nye brukere – har et poeng. Likevel vil han ha et klart skille mellom det han mener er «harde» og «softe» rusmidler.

- Du er kriminell hvis du gjør det jeg gjør. Jeg kjører ikke fort med bil engang, men er automatisk kriminell når jeg spiser sopp på hyttetur med kompisene mine.

- Du er småbarnsforelder. Hva hadde du tenkt hvis barna dine hadde begynt med narkotika?

- La oss si at cannabis blir lovlig på lik linje med alkohol. Da hadde jeg vært mindre bekymra om dattera mi røyka seg stein mens hun så på tv med venninner, enn at hun kom hjem dritings.

Jørgen G. Bramness er seniorforsker ved avdeling for rusmidler og tobakk ved Folkehelseinstituttet. Han vil ikke uttale seg om de personlige opplevelsene Marius forteller om. Generelt er han opptatt av å opplyse fordomsfritt om risikoer knytta til rusmidler.

- Alt rusmiddelinntak kan utgjøre en fare, men helserisikoene varierer fra stoff til stoff, personen som inntar det samt at det avhenger av hvor mye og hvor ofte du bruker rusmiddelet.

Bramness trekker fram risiko for akutte eller kroniske skader, direkte eller indirekte skader. Du kan gjøre skade på deg selv, men også skade andre. Følgen av rusmiddelbruk kan være skade på fysisk og psykisk helse, men det kan også ha sosiale og samfunnsmessige konsekvenser.

Alkohol på topp

For mange år siden ble forskere bedt av britiske myndigheter om å rangere skadeligheten av forskjellige typer narkotikamisbruk. Bramness mener at dette er den beste rangeringen vi har i dag, men understreker at den ikke er god nok. Han beskriver oversikten som «en god meningsmåling blant eksperter». I tillegg ville lista sett annerledes ut i Norge, da flere av rusmidlene brukes i veldig liten grad her til lands.

- På denne lista over skadeligheten av ulike typer narkotikamisbruk havner alkohol helt

øverst, etterfulgt av heroin. Cannabis kommer på tiendeplass, og for eksempel LSD kommer helt nede på 14.-plass.

Mange hevder at alkohol er farligst, men det er også fordi det er mest brukt, legger Bramness til.

- De aller færreste blir avhengig av et rusmiddel de starter med. Man skal ikke drive skrem-selspropaganda. Du blir ikke avhengig av å røyke marihuana tre ganger. Noen rusmidler gir flere negative konsekvenser enn andre, og noen har et større avhengighetsskapende potensial.

- Marius sier at han heller vil at dattera skal røyke marihuana, enn å drikke seg full. Hva tenker du om det?

- Her høres det ut som om han har tenkt nøye gjennom dette. Det første jeg vil si til foreldre som oppdager at barnet har brukt cannabis, er å ta det helt med ro. Det viktigste er å sørge for god kommunikasjon. Ikke sett himmel og jord i bevegelse – det kan stoppe kommunikasjonen.

Seniorforskeren understreker at hvis et barn har problemer som er i ferd med å gå over styr, er det viktig å bry seg og henvise til riktig hjelp. I alle tilfeller er det viktig å ta barnet på alvor, men verken bagatellisere eller overdramatisere.

- Jeg ville vært ærlig om din reaksjon og eventuelt si «jeg er bekymra». Kommuniser det, så blir det lettere for barnet å ta innover seg.

Hvorfor ble Peder smugler? →

FOTO: Aurora Nordnes

- Det første jeg vil si til foreldre som oppdager at barnet har brukt cannabis, er å ta det helt med ro. Det viktigste er å sørge for god kommunikasjon. Ikke sett himmel og jord i bevegelse – det kan stoppe kommunikasjonen.

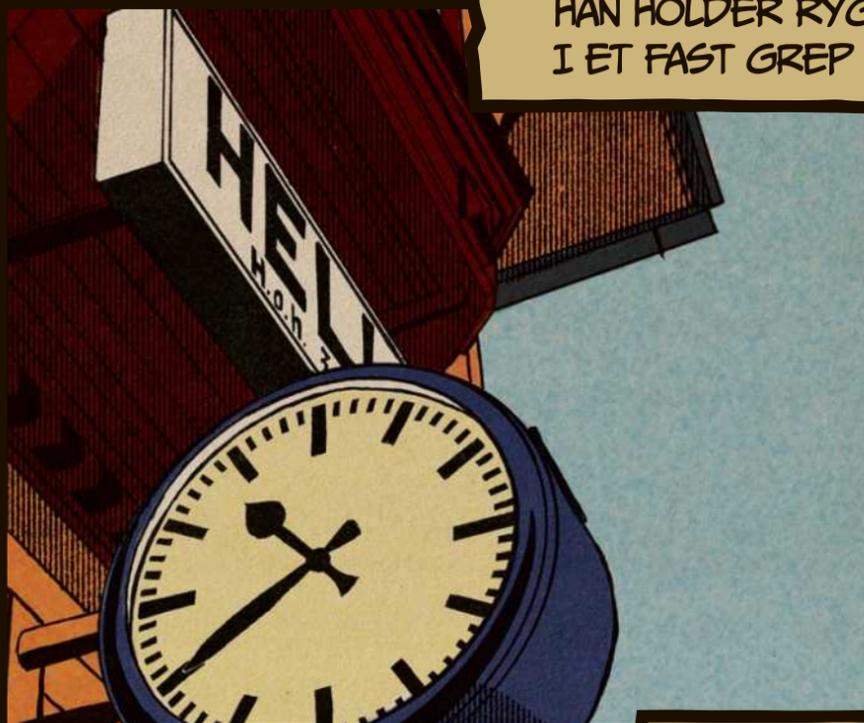
Jørgen G. Bramness, seniorforsker ved avdeling for rusmidler og tobakk ved Folkehelseinstituttet

PEDER ER PÅ VEI FRA STOCKHOLM.
TIL TRONDHEIM. KLOKKA 09.28
BYTTER HAN TIL «NABOTOGET»
PÅ STORLIEN STASJON.

PEDER ER RUSA PÅ
ALKOHOL OG TABLETTER.
HAN HOLDER RYGGSEKKEN
I ET FAST GREP PÅ FANGET.

KLOKKA 10.40. ANKOMMER TOGET HELL STASJON.
TOLLBETJENTER MED HUND GÅR OM BORD.

Hva fikk «Peder» til å ende opp her?

Han begynte å drikke tidlig i oppveksten, men ikke så mye tidligere enn alle andre. Men når Peder drakk, drakk han mer enn de fleste.

Det dempa angst og panikkanfall, som han hadde hatt helt siden han var liten. Og så ballet det på seg, med «tabletter og kokain og alt det skvippet der».

Siden den gang har det gått mest i alkohol og tabletter. Egentlig har han tatt all slags rusmidler, unntatt opiatere.

I dag er Peder i 30-årene. I mange år jobba han offshore, to uker på, fire uker av. Det gikk ikke særlig bra.

- Med en gang jeg skulle hjem, dro jeg rett til en bar og kjøpte øl. Ofte bare fortsatte jeg, stoppa aldri, og var jevnt rusa helt til jeg skulle ut igjen.

Peder forteller om den alvorlige depresjonen som ble stadig mer gjeldende disse årene. Han har vært mye ensom.

- Venner ... Jeg vet ikke hva jeg skal si. Jeg er jo sosial, men isolerer meg veldig mye. Jeg sliter med å være sosial og bli kjent med nye folk, og jeg trenger ofte alkohol for å føle meg komfortabel blant andre.

Om det som skjedde på toget sier Peder at det ikke var for å dekke inn privat narkogjeld, det har han aldri hatt.

- Han la kortene på bordet. Det hele var →

FAKTA

Dette er rusmidlene nevnt i saken

Marihuana

Marihuana fremstilles av cannabisplantens tørkede blader, stilker og frø eller blomstrende toppskudd fra hunnplanten. Kan omtales som «grønt» eller weed, og kan gi følelser av eufori, avslapping, endra tidsopplevelse, redusert oppmerksomhet, redusert kapasitet til å lære og huske samt humørforandringer.

Psykedelika

Psykedelika kalles hallusinogener, og kjennetegnes ved at den som tar en rusdose opplever omfattende endringer av sanseinntrykk, følelser, tanker og andre mentale funksjoner. Det Marius plukker i skogen og spiser, er fleinsopp. Det gir lignende rus- og bivirkninger som LSD, bortsett fra at rusen varer i kortere tid.

Ved typiske og høye doser oppstår en intens drømme- eller transeaktig tilstand hvor tankestrømmer, følelser og sanseinntrykk forsterkes, flyter ut og forvrenges. Ekte hallusinasjoner og andre psykoselignende symptomer kan oppstå ved høyere doser.

Kokain

Kokain er et sentralstimulerende stoff som påvirker signaloverføringen i hjernen. Rusmiddelet omsettes vanligvis i pulverform og inntas normalt gjennom slimhinnen i nese eller munn, men injiseres også av noen brukere. Kokain fås i en egen røykbar utgave, kalt crack, men dette er mindre utbredt i Norge. Kokain kan være sterkt avhengighetsskapende.

Kilde: Oslo universitetssykehus

TILBAKE PÅ TOGET HAR IKKE
PEDER NOE ANNET VALG
ENN Å INNRØMME HVA
SOM FOREGÅR.
DET ER BARE Å TILSTÅ.

HAN FORTELLER I DAG AT
HAN HUSKER SVÆRT LITE,
HAN VAR ALTFOR RUSA.

POLITIET PÅGRIPER PEDER,
OG HAN BLIR TATT MED
INN TIL AVHØR.
BEVIS SOM SEKK, KLÆR OG
ANNET UTSTYR SIKRES.

POLITIET SKAFFER OGSÅ
EN RANSKELSESDRE,
OG DRAR HJEM TIL PEDER
SAMME KVELD.
DE BESLAGLEGGER
HUNDREVIS AV PILLER.

Annar Sparby, politiets etterforskningsleder i Værnesregionen. **FOTO:** Frank Leirvik

udramatisk, forteller politiets etterforskningsleder i Værnesregionen, Annar Sparby. Han var ansvarlig for saken til Peder. Politi og tollvesen hadde mange kontroller på den tiden, både på grensa mot Sverige og på togene.

Peder ble stoppa i en helt vanlig rutinekontroll. Adresseavisen har snakket med Peder.

- Pillene kom aldri fram. Hva blir konsekvensen da?

- Det vil jeg ikke svare på.

- Fordi det er farlig?

- Det vil jeg ikke svare på.

Peder ønsker at hans historie skal hjelpe andre, enten folk i samme situasjon eller for å få flere til å forstå. Han er klar over at han kunne påført andre stor skade – selv mener han at nettopp MDMA har bidratt til å ødelegge mye i hans eget liv.

Han ønsker å bli rusfri, gjøre endringer i livet. Retten har også vurdert at han har gode muligheter for å etablere et rusfritt liv.

Derfor ble straffen satt til fengsel i to år og to måneder, men med en prøvetid på tre år. I denne perioden settes Peder på såkalt narkotikaprogram med domstolskontroll, et program som skal være rehabiliterende og kriminalitetsforebyggende.

Om Peder følger programmet og ikke begår nye lovbrudd i løpet av disse tre årene, slipper han fengsel.

Adresseavisen møter Peder to måneder etter at dommen falt. Han er nykter, testes ukentlig og får terapi. Men det er ikke enkelt. Noen få dager i forveien var Peder i begravelse til en av sine nærmeste.

- Jeg har mista mange jeg var glad i, flere nære venner. Det blir en motivasjon for å komme seg ut av dette selv, sier Peder.

- Jeg skal være en del av statistikken som får det til. Å bli rusfri. Nå må jeg lære meg å takle livet, problemer jeg har hatt hele livet, uten rusmidler. Det er vanskelig.

Peder mener det er underliggende ting som er det store problemet for veldig mange, ikke rusen i seg selv. Han håper og tror at det er lettere å plukke opp om noen sliter psykisk i dag, enn det var før.

- En rusreform er viktig for å få en bedring på rusproblematikken.

Dette sier et utvalg trønderske ungdommer om rus.

-JEG VAR RETT OG SLETT VELDIG RUSA, OG SKULLE TJENE EN DEL PÅ DET, BETALE NED KREDITT- OG FORBRUKSGJELD. SÅ DET HØRTE UT SOM EN VELDIG GOD IDE DA JEG VAR FULL AV ALKOHOL, KOKAIN OG TABLETTER.

SAKEN TIL PEDER GÅR SOM TILSTÅELES-
DOM I SØR-TRØNDELAG TINGRETT TIDLIG
I 2021. HAN ER SIKTA FOR Å HA INNFØRT
OG OPPBEVART NARKOTIKA.
SMUGLINGSFORSØKET REGNES SOM
GROVT - OVER 5000 NARKOTISKE
TABLETTER ER IKKE LITE.

PEDER GIR EN
UFORBEHOLDEN TILSTÅELSE.

Hva får unge i Trondheim til å starte med narkotika?

Dette svarer elleve unge når vi spør om hvorfor de prøvde narkotika for første gang:

«*Typen va stoner.*» Jente (16)

«*Fordi jeg hadde venner som røyker hasj og syntes det virket gøy å prøve.*» Gutt (17)

«*GRUPPEPRESS!*» Jente (17)

Vi har laget en spørreundersøkelse som Uteseksjonen i Trondheim kommune delte videre til unge som de er i kontakt med.

Uteseksjonen er et rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak for ungdom mellom 13 og 25 år.

Svarene på undersøkelsen kan på ingen måte sies å være representative for ungdom i Trondheim, både på grunn av utvalget under søkelsen ble sendt til og antall svar.

Ungdommene har svart anonymt.

Likevel gir svarene fra de elleve ungdommene oss et bilde av hvordan narkotika kan bli en del av hverdagen deres.

«Vennegjengen min har ikke nå imot eller for narkotika. Om du velger å ta narkotika så blir de

ikke sure og man vet de passer på deg uansett. Ingen problem».

Det skriver en jente på 16 år når vi ber henne beskrive vennegjengen og hvilket forhold de har til narkotika. Selv om disse svarene kommer fra ungdom som er fanget opp av kommunens rusforebyggende tiltak, understreker politiet at narkotikabruk er angår ungdom fra alle slags hjem.

Ungdommene og deres svar er med på å belyse én side av Trondheims skjulte narkoverden.

- Vi ser en romantisering av rusmidler. «Det er ikke noe farlig å røyke hasj». «Det er ikke noe farlig å ta ecstasy». «De har gjort det, alle har gjort det». Men det er ikke alle som gjør det.

Det blir en snakkis, og mange opplever et stort press, forklarer Siri Aune Thomassen og Stian Staven fra trondheimspolitiets forebyggende-gruppe.

Politiet snakker med ungdommer som forteller at de blir presset til å røyke hasj. Det er nok at én i vennegjengen får tak i noe over Snapchat, tilbyr det til resten av gjengen. Og det er vanskelig å si nei.

Andre har det toft på hjemmebane, forteller om depresjon og angst, og finner flukt i rusen.

- Det er lett å få tak i narkotika, og ungdommene har ofte bare et Snapchat-navn å forholde seg til. De aner ikke hvem de bestiller fra. Primært har vi sett mye MDMA, ecstasy og hasj

FOTO: Richard Sagen

- Vi ser en romantisering av rusmidler.

«Det er ikke noe farlig å røyke hasj». «Det er ikke noe farlig å ta ecstasy». «De har gjort det, alle har gjort det». Men det er ikke alle som gjør det. Det blir en snakkis, og mange opplever et stort press.

Siri Aune Thomassen,
politiets forebyggendegruppe

Trenger du hjelp?

Trondheim kommune har flere ulike tilbud, fra veiledning og oppsøkende arbeid til helsetjenester og boliger.

I tillegg finnes det landsdekkende opplysningstjenester for både rusbrukere og pårørende, som Rusinfo (tidligere Rustelefonen).

Trondheim kommunes enhet for psykisk helse og rus:

Telefon: 725 40 000

Rusinfo:

Telefon: 915 08 588 / rusinfo.no

blant ungdommer den siste tiden, forteller Thomassen.

– Mange ungdommer forteller at de ble pressa til det. «Det sto jo en hel gjeng der. Vil jeg være den eneste som ikke røyker?» Da blir det fort et utenforskap. Det er et kjempeproblem i skolen i dag. Må du ditte den gjengen da, er du ferdig der? Nei, da tar du deg heller et trekk, så er du en del av gruppa, utdyper Staven.

Så godt som alle ungdommene som svarte på vår undersøkelse, sier at hasj var den første typen narkotika de prøvde. Noen sier de var 13 år, andre 14, 15 eller 16.

I vennegjengene deres er det ofte flere som bruker ulike rusmidler.

«De fleste har sluttet, men de fleste savner det fortsatt.» Jente (17)

«De elsker dop, men de tar det ikke.» Jente (17)

«De er brukere, består bare av gutter, de fleste er selgere også.» Jente (17)

«Er alene om det.» Jente (17)

«De selger og flere av dem klare ikke uten å røyk hasj. De var avhengige av knips før, men jeg fikk dem til å slutte.» Gutt (20)

«Mange av mine venner har store rusproblemer, men jeg henger ikke med de da jeg ikke er en del av det lenger.» Jente (17)

«Så å si alle røyker hasj. Men flere og flere blir tatt av foreldre/politiet så det er ingen igjen som røyker.» Gutt (17)

Hvorfor bruker de narkotika?

Flere sier at de nå har sluttet, eller at de prøver å slutte. Andre fortsetter.

«Jeg prøver å slutte fordi det er ikke bra for hjernen.» Jente (17)

«Det får meg til å ha det/føle meg glad og synes jeg også fortjener å ha det bra.» Jente (17)

«Bruker ikke lenger, men brukt det med kompis for å kos oss i festa.» Gutt (20)

«Pga. stress og alt blir mye artigere når man røyker hasj.» Jente (17)

«Utflukt fra realiteten.» Gutt (20)

«Bruker ikke lenger, gjorde det for å numme følelsene og få slutt på tankekjøret.» Jente (17)

Burde narkotika bli lovlig?

Med unntak av ett svar, ga samtlige et delvis ja.

«Både ja og nei. Det er vanskelig å si. Cannabis burde i hvert fall bli lovlig i Norge.» Jente (17)

«Legalisere cannabis og tilrettelegge for at det svarte markedet slutter å selge 'medikamenter' som inneholder ukjente stoffer.» Jente (17)

«Jeg synes hasj bør være lovlig siden det er mye tryggere enn alkohol. Det er såpass mange som røyker hasj uansett om det er lovlig eller ikke, så det hadde spart politiet for mye ressurser de kunne brukt til å ta folk som faktisk er kriminelle.» Gutt (17)

«Ja, til en viss grad.» Jente (17)

«Ja. Men i kontrollerte forhold.» Jente (16)

Politiet møter lignende holdninger og

meninger blant de unge de er i kontakt med. Noen, skal vi tro Thomassen og Staven, tror allerede at cannabis er lovlig i dag.

– Det er ikke tvil om at vi i politiet blir bekymra når vi gjentatte ganger prater med ungdommer som sier, «hæ, er det ikke legalisert i Norge nå da? Det er da greit det?»

Politibetjentene mener årsaken til dette er sammensatt. De nevner at flere profilerte personer i samfunnet fremmer narkotikabruk og at stoff er veldig tilgjengelig. De peker også på debatten som pågår om en mulig rusreform.

– Vi er bekymra for utviklinga i samfunnet. Debatten rundt avkriminalisering. Romantiseringa av rusmidler. Man snakker kanskje for lite om baksida av det. Det er ikke bare ett menneske eller én ungdom eller én voksen som blir påvirket, det er et helt samfunn, det er mennesker rundt, det er familie, sier Staven.

Seniorforsker Jørgen G. Bramness ved avdeling for rusmidler og tobakk ved Folkehelseinstituttet forklarer at unge kan ha problemer med å ta innover seg de mulige helse- og risikoenes ulike rusmidlene kan føre til.

– Noen opplever negative konsekvenser, andre ikke. Unge ser at mange bruker rusmidler tilsynelatende uten problemer, og de som sliter opplever som unntak. Vi må opplyse fordomsfritt om helse- og risikoenes.

Seniorforskeren påpeker at ruspolitikken ofte har vært basert på en såkalt «trappetrinnsmodell». En teori som blant annet går ut på at rusmidler som cannabis kan lede til bruk av hardere stoffer.

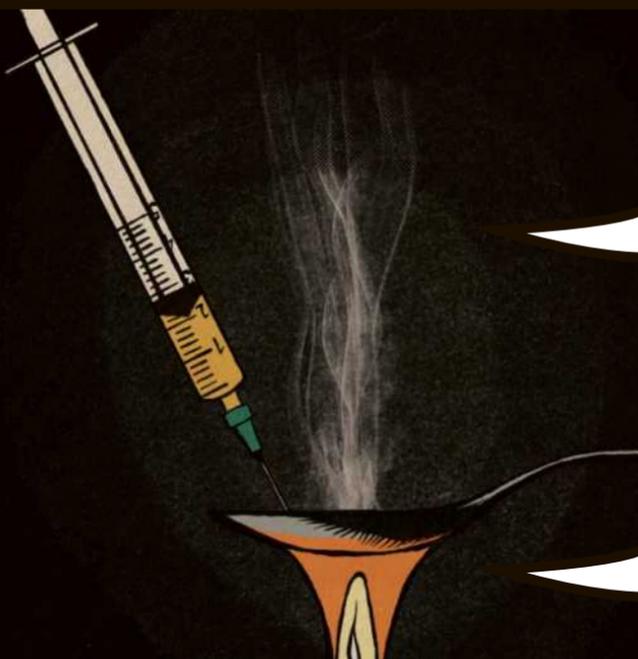
– Det er få vitenskapelige bevis for at denne modellen har mye for seg. Begynte avhengigheten til en misbruker med cannabis, eller med sigaretten han røyka først? Eller da han ble født? Det er ingen god forklaring, og blir en forenkling, sier seniorforskeren.

– Jeg tror heller at det er viktig at folk ikke bruker rusmidler i ung alder, da det er vanskelig å kvitte seg med vaner du får som ung. I tillegg er ikke hjernen ferdig utviklet, og den bør derfor ikke få så stor rusmiddelbelastning. line.pevik@adresseavisen.no

- DET ER ALLTID NOEN SOM HAR NOE IMOT NOEN, ELLER SOM HAR STJÅLET NOE. JEG VET I ALLE FALL TO SAKER I TRONDHEIM DET NOEN HAR FÅTT SATT «EN JUDAS».

- JUDAS?

- AT NOEN SETTER EN OVERDOSE PÅ DEG. DET ER RETT OG SLETT DRAP, MEN SER UT SOM EN OVERDOSE.

- DET BLIR GJERNE IKKE ETTERFORSKA SOM NOE ANNET HELLER. I DE TO TILFELLENE JEG VET OM BLE DET NOEN AVHØR, MEN IKKE NOE MER.

- SÅNNE SOM MEG FÅR HØRE OM MER ENN DE FLESTE. MEN DU GJØR IKKE NOE MED DET. DU GÅR IKKE TIL POLITIET. DA ER DU NESTEMANN PÅ LISTA.

- Du går ikke til politiet, da er du nestemann på lista

Bli med inn
i «Jørgens»
Trondheim.

TEKST: Line Pevik

ILLUSTRASJON: Jacob Storgaard Jensen

Trønderen «Jørgen» er i 20-årene. Han hevder at han har «sett og opplevd ting som ville fått mannen i gata til å bli skada for resten av livet».

Han kjenner narkotikamiljøet fra begge sider. Han har hatt store rusproblemer selv. Samtidig har han solgt narkotika til andre.

- Du får aldri helt fred. Du sover aldri helt godt, føler deg aldri trygg. Det er ikke et liv jeg ville anbefalt noen som helst å prøve.

Stasjonssjef Arve Nordtvedt bekrefter at politiet har jobbet med flere overdosedødsfall der det har vært en mistanke om at det kan ha skjedd noe straffbart. Slike saker er vanskelige å etterforske og bevise.

- Vi ser ikke bort ifra at noen er hensatt i hjelpeløs tilstand der man burde forstå at vedkommende kunne dø, eller at dosen er satt med forsett.

Jørgen har for det meste brukt sterke beroligende midler, tabletter, men har selvsagt prøvd og brukt «alt». Tablettene han brukte var så

sterke at hele år er så godt som forsvunnet fra hukommelsen. Det eneste han husker fra disse årene stammer fra bilder, videoer og andres fortellinger.

- Jeg styra på og begynte å omsette ganske mye narkotika. Ble ganske stor, ting bare eskalerte hele tiden. Ingenting stoppet meg.

- Hvordan gikk du fra å bruke til å selge?

- For min del starta jeg for å dekke eget forbruk. Om jeg solgte for noen, fikk jeg nok til meg selv også. Det var sånn det starta. Så tok det av. Etterspørselen ble større, jeg hadde kontakter og kunne få tak i «alt» i store kvanta.

Frem til nå er denne saken skrevet i nåtid, der Jørgen «er». Under arbeidet med artikkelen døde Jørgen, og han er ikke lenger blant oss. I samråd med familien forteller vi historien hans, som er med på å belyse én side av Trondheims skjulte narkoverden.

JØRGEN TENKTE MYE PÅ HVORDAN HAN ENDTE OPP DER HAN GJORDE. HAN SIER HAN BLE MISBRUKT SOM LITEN, OG HAN HADDE PSYKISKE PROBLEMER I MANGE ÅR. ET KAOTISK KJÆRLIGHETSFORHOLD FOR NOEN ÅR TILBAKE FIKK DET FOR ALVOR TIL Å TIPPE OVER.

- TIL SLUTT SMALT DET, OG JEG UTVIKLA PANIKKANGST. JEG SPISTE INGENTING OG RASTE NED I VEKT, OG EN DAG BLE STRIKKEN TØYD FOR LANGT. DET KLIKKA HELT FOR MEG, OG JEG GIKK INN I EN PSYKOSE.

JØRGEN BLE SENDT TIL ØSTMARKA, MEN OPPLEVDE AT HELSEPERSONELLET IKKE TOK HAN PÅ ALVOR. HAN FØLTE SEG STEMPELET SOM EN RUSMISBRUKER, TIL TROSS FOR AT HAN HEVDET TIL ADRESSEAVISEN Å IKKE HA VÆRT HEKTET PÅ NOE - PÅ DEN TIDA.

- SÅ JEG TENKTE, OKEI, FAEN, FUCK IT. HVIS DE MENER JEG ER NARKOMAN, SÅ FÅR JEG BARE BLI DET DA. NÅR ALLE TROR DET LIKEVEL? DA VAR DEMONEN SLUPPET LØS, OG DET VAR INGEN VEI TILBAKE.

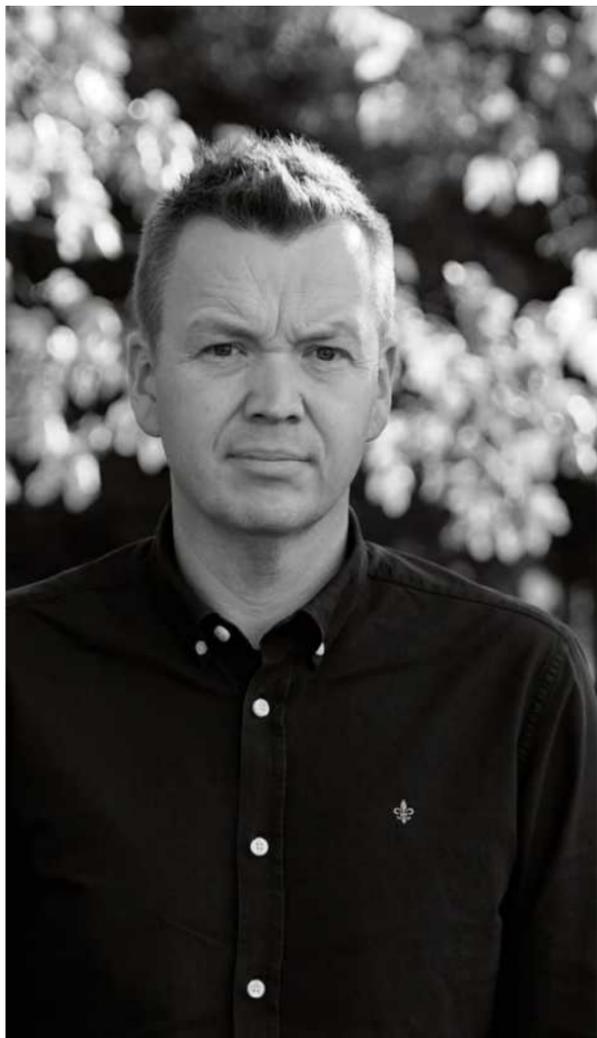

JØRGEN HEVDER HAN VAR MED PÅ OVERLEVERINGER AV OPPTIL TI KILO AMFETAMIN...

...OG VAR MED PÅ Å HENTE UT RUNDT 100 000 TABLETTER I EN SKOG. ALT RETT HER I TRONDHEIM.

- DET JEG FIKK TAK I, VAR ALLTID NOE AV DET BESTE DU KUNNE FÅ. MANGE «KUTTER NED» TING. TA AMFETAMIN FOR EKSEMPEL. FOLK HAR OPPI KOFFEIN ELLER NOE, BLANDER DET UT, SÅNN AT DU FÅR 20 GRAM I STEDET FOR 10. JEG GJORDE ALDRI NOE SÅNT, JEG HADDE ALLTID BRA VARER FOR Å SI DET ENKELT. PLUTSELIG SITTER DU DER MED MER PENGER ENN DU KLARER Å BRUKE.

Vegard Vestvik, klinikkssjef ved Østmarka :

- Først og fremst er det beklagelig at pasienten ikke følte seg hørt. Kombinasjonen av rusproblematikk og psykisk lidelse er derimot ikke uvanlig for pasienter som innlegges hos oss.

FOTO: Kim Nygård

Arve Nordtvedt, stasjonssjef ved Sentrum Politistasjon:

- Det som er mest bekymringsfullt, sett med våre øyne, er at det stadig er flere unge som etterspør narkotika. Og det er åpenbart folk her som ikke har noen skrupler med å selge narkotika til unge personer.

FOTO: Michael Schult Ulriksen

Sigrid Finne, spaningsleder: - Men en kan tenke seg, sånn vi ser utviklinga, at det sprer om seg. Spesielt blant de unge.

Foto: Rune Petter Ness

Vegard Vestvik, klinikkssjef for psykisk helsevern ved St. Olavs hospital, svarer ikke konkret om saken til Jørgen, men generelt om hvordan Østmarka behandler pasienter som kommer inn der rus er en del av bildet:

- Først og fremst er det beklagelig at pasienten ikke følte seg hørt. Kombinasjonen av rusproblematikk og psykisk lidelse er derimot ikke uvanlig for pasienter som innlegges hos oss. Det er ikke sånn at pasienter som har rusproblemer ikke får hjelp, tvert imot kan dette være en del av sykdomsbildet hos en del av våre pasienter. Vi vurderer hver enkelt pasients behov ut fra sykdoms- og symptombilde og forsøker å tilrettelegge for best mulig helsehjelp til hver enkelt pasient.

I «Jørgens» verden

Jørgen brukte ulike krypteringstjenester i kontakt med kundene sine. Han hadde også en Snapchat-konto registrert i et annet navn. Hadde han større mengder narkotika «på lager», ble brorparten som regel plassert i et depot.

- Det kunne være hva som helst, nedgravd i skogen eller i en bod. Jeg har selv sittet med hundre tusenvis av piller og tenkt at jeg kan ikke ha det i leiligheta mi. Du kan for eksempel få tilgang til en bod hos noen som ikke har direkte tilknytning miljøet og betale noen kroner eller gi dem litt dop for at du kan ha det hos dem, det er ingen som vil leite der.

Jørgen beskrev en verden preget av sjalusi og konkurranse, der ulike selgere og nettverk plutselig tar over et marked, får fotfeste.

- Raske penger – hvem vil ikke sitte med 50-60 000 kroner i pluss hver uke? Mange blir ofte dratt så dypt inn i livsstilen og miljøet at de ender opp med å være i gjeld til noen. Da må du bare fortsette for å betale ned.

Politiet ønsker ikke å gå i detalj om de ulike aktørene som selger narkotika i Trondheim, men forklarer at de er organisert på ulike måter. Noen er lokale, andre har forgreininger langt utenfor byen.

- Det går ikke an å tallfeste hvor mange større nettverk vi har i byen vår, det blir bare spekulasjoner, sier Arve Nordtvedt, stasjonssjef ved sentrum politistasjon.

- Men en kan tenke seg, sånn vi ser utviklinga, at det sprer om seg. Spesielt blant de unge, legger spaningsleder Sigrid Finne til.

- Det som er mest bekymringsfullt, sett med våre øyne, er at det stadig er flere unge som etterspør narkotika. Og det er åpenbart folk her som ikke har noen skrupler med å selge narkotika til unge personer, utdypet Nordtvedt.

- Er det gjenger i Trondheim?

- Vi har ikke noe grunnlag for å si det. Vi har jobbet målretta for å forebygge og forhindre at det etablerer seg sånne strukturer her. Og der har vi vært heldige, og kanskje også dyktige, sånn at vi har unngått det. Men at det er mer løsrevne strukturer som kjenner hverandre og som har nettverk som går på kryss, det er det.

Da Jørgen solgte som mest, kunne det sammenlignes med ei 90 timer lang arbeidsuke.

- Mange starter og tror det er lettjente penger, men det er mange som ikke tåler trykket.

Jørgen ville ikke si noe om nettverket han selv var en del av, eller hvordan de opererte. Men han fortalte om leveranser, for eksempel kilovis av amfetamin, i biler med folk med fullautomatiske våpen. Rett her i Trøndelag.

- Ola Nordmann får ikke med seg noen ting. Det er kanskje like greit også. Hvis folk hadde visst om all brutaliteten og ting som skjer, ville vanlige folk gått rundt med frykt.

Selv hevdet Jørgen at han hadde «alt på stell», til tross for at han både var bruker og selger. Han verken rota eller rusa bort så mye at det gikk feil, alle fikk sitt. Men han gikk aldri ubevæpna. En gang ble han ranet, og fikk tak i skarpladd våpen til egen beskyttelse.

- Jeg har hatt aktive trusler mot meg, uten å være redd. Om det er på grunn av traumene eller de psykiske lidelsene mine, vet jeg ikke. Det er ikke noen som kan skremme meg til å gjøre som de vil. Den dag i dag er det noen som mener at jeg skylder dem penger, noe som ikke stemmer. Folk finner på ting. Da er det nesten sånn at det frister å ta affære selv, slenge 50 000 kroner på bordet til noen sjuke mennesker jeg kjenner som kan gi dem en skikkelig omgang. Sånn er dette livet.

I JØRGENS LEILIGHET LITT UTENFOR BYEN, I EN SKUFF, KUNNE DET LIGGE FLERE HUNDRE TUSEN KRONER. HAN FORTALTE OM ET EKSTREMT STRESSSENDE LIV.

- DU MÅ ALLTID VÆRE KLAR TIL Å LEVERE, HOLDE FOLK FORNØYDE, UNNGÅ PENGESTYR, ALLTID GÅ MED KNIV, VÅKNE TIL TRUSLER FRA TORPEDOER.

- JEG HAR SETT AT FOLK HAR BLITT SLÅTT HALVEIS I HJEL, KNIVSTUKKET, YOU NAME IT. MILJØET ER SÅ BRUTALT.

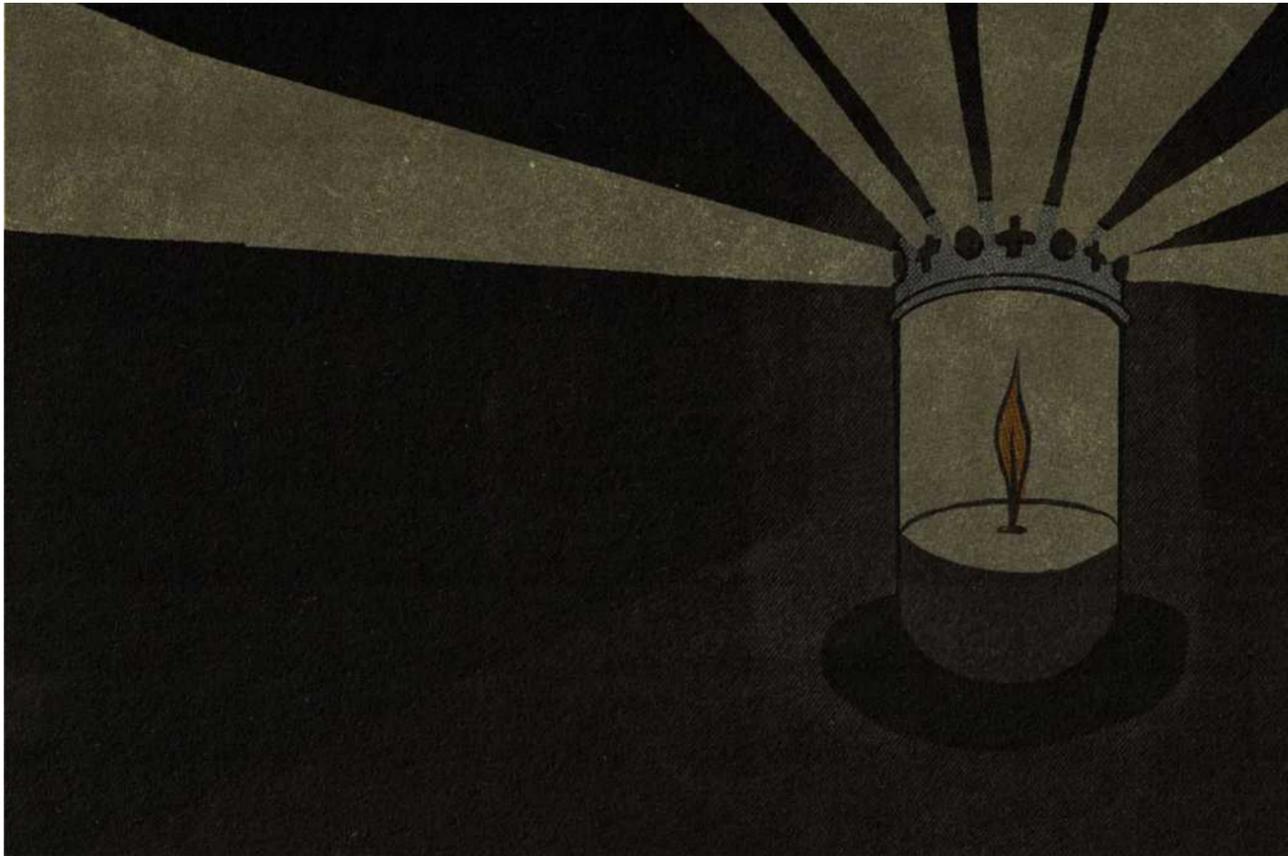

- GÅR DU EN TUR PÅ BURAN, BYÅSEN ELLER RANHEIM ... PÅ DEN DISTANSEN ER DET MYE, MYE MER SOM SKJER UNDER NESEN DIN ENN HVA DU SER. FOLK SOM TORTURERER ANDRE, STIKKER DEM MED KNIV OG HOLDER DEM INNESTENGT I FLERE DAGER.

- TORPEDONÆRINGA HAR BENSIN TIL Å HOLDE PÅ, FORDI DET ALLTID SITTER NOEN DER UTE SOM VIL TA HEVN OG HAR PENGER TIL DET. ENN SÅ BRUTALT SOM DET HØRES UT, ER DET BARE SÅNN DET ER.

- Han sa at om hans historie kunne redde ett eneste menneske fra å få det sånn som han hadde det, så ville alt være verdt det.

<Jørgens> foreldre

- Hvor farlig er det for deg å fortelle alt dette?

- Jeg personlig frykter ikke reaksjoner. Jeg har tilgang til skarpladde våpen, så hvis de kommer på døra mi, snur de like fort som de kom. Jeg ble kjent for min brutalitet jeg også, så de fleste, med mindre det er folk helt uten hemninger, vil tenke seg om tre ganger før de kommer for å ta meg.

- Hva er aggresjonsnivået på det som foregår innad i disse miljøene?

- Det kan bli ganske høyt innimellom. Det er også en redsel for å ta kontakt med politiet, av frykt for represalier fra miljøet. Her er det mørketall, svarer spaningsleder i politiet, Sigrid Finne.

- Det er sjelden de kommer til oss, for å si det sånn, og forteller at de er knivstukket eller banket opp. Vi hører om det, men de melder det ikke til politiet. I senere tid har vi registrert ganske mye turbulens i miljøer med konflikter med mye vold innad. Det handler om marked, det handler om gjeld. Det er et hardt og turbulent miljø. Det kan være ganske brutale forhold, hvor mennesker er påført betydelige skader, sier Arve Nordtvedt.

- Eksisterer det lister i Trondheim med navn, personer som har fått satt en pris på seg?

- Vi kan ikke bekrefte at vi kjenner til en sånn liste. Men vi er kjent med at noen har fått satt en pris på hodet sitt, på bakgrunn av at de skylder betydelige penger. Men akkurat denne lista har jeg kanskje ikke hørt noe om, svarer stasjonssjef Nordtvedt.

- Det er ikke utenkelig at det eksisterer, ut ifra hvordan vi kjenner miljøet, legger Finne til.

Rett før Jørgen døde, ventet han på en tiltale og en eventuell retts sak i Trøndelag tingrett. En stund i forveien ble han tatt med både

marihuana, amfetamin og hasj. Da Adresseavisen snakket med ham, tok han frivillige rusprøver, og ventet på fremgang i saken.

Han sa han hadde sluttet å selge, men ble jevnlig kontaktet av folk som ønsket å kjøpe.

Etter den potensielle retts saken, hadde han håp om å kunne starte med blanke ark, i den grad det lot seg gjøre.

- Når du endelig har klart å distansere deg litt fra det, så ser du hvor meningsløst mye er.

- Hvilke refleksjoner gjør du deg rundt at du har solgt narkotika til andre?

- For å leve med meg selv og min samvittighet rundt det, tenker jeg på at jeg aldri har solgt noe til noen som er under 18 år, for eksempel. Jeg har tenkt at om jeg ikke solgte, ville noen andre gjøre det uansett. Jeg prøvde å passe på litt, om noen unge plutselig begynte å kjøpe mye, nekta jeg å selge.

- Jeg unner ingen å leve det livet jeg har gjort. Jeg har kanskje vært bidragsyter til at en del har ramla utpå eller starta med sterkere stoffer. Men om jeg skal gå og tenke på det hele dagen, kommer jeg ingen vei selv. Det er et veldig sårt punkt.

Etter det Jørgen beskrev som en lang kamp, ble han omsider diagnostisert med både borderline personlighetsforstyrrelse og posttraumatisk stresslidelse (PTSD). Han opplevde for første gang å bli tatt på alvor, endelig fikk han medisiner som «holdt han i sjakk».

Avrusning hadde han tatt ansvar for selv. Abstinensene var voldsomme, og det å slutte brått kan være farlig. En dag, på vei ned en rulletrapp, fikk Jørgen et kraftig anfall.

- Gudene vet hvor mange trappetrinn jeg ramla ned, men da jeg våkna sto ambulansepersonell over meg. Jeg ble kjørt til sykehuset. Jeg visste at bråstopp kunne gi fatale konsekvenser, at jeg i verste fall kunne dø. Men jeg måtte bare gjøre det.

- Det er ikke før du er i disse miljøene at du innser hvor mange som egentlig bruker illegale rusmidler. Det er i en så mye større skala enn du klarer å forestille deg. Leger og advokater, you name it – alle yrkesgrupper – det er ikke noen fellesnevner. For min del var det bunna i psykisk sykdom, men for veldig mange trenger det ikke være det. De er nysgjerrige, de er helgemisbrukere der bruken øker. Det kan i verste fall bli til et avhengighetsproblem som man ikke innser for det kanskje er for seint.

- Med blesten rundt rusreformen har jeg endelig øyna litt håp. Det er mange som ikke er eller har vært brukere selv, men som har vært pårørende eller er en alminnelig borger, som klarer å se litt lenger fram enn bare sin egen nesetipp. Det er mennesker bak alt. Til og med blant de som torturerer og knivstikker.

Obduksjonen av Jørgen viste at det etter all sannsynlighet var et uhell som førte til at han døde. Den aktuelle dagen hadde han tatt litt for mye av de lovlig medisinene han gikk på, opplyser foreldrene hans.

Ingenting tyder på at det var med vilje.

Jørgen var åpen med familien sin om hva som foregikk i livet hans.

Foreldrene visste at han lot seg intervju av Adresseavisen.

- Han sa at om hans historie kunne redde ett eneste menneske fra å få det sånn som han hadde det, så ville alt være verdt det.

line.pevik@adresseavisen.no

Adresseavisen

KOMMENTAR side 2 og 3

«Mer frihet fører til mer likestilling – så enkelt og så vanskelig er det.»

«Kristian» (15) er narkoman, men hjelpen han trenger finnes ikke i Trøndelag

NYHETER side 4 og 5

«Kristian» fra Trøndelag forteller at han på mange måter elsker rusmiljøet, det er blitt en livsstil for ham. Men han ønsker seg ut. 15-åringen trenger hjelp med rusavhengigheten sin. Tegning: JACOB STORGAARD JENSEN

Stille før stormen: NVE følger ekstremværet Gyda med argusøyne NYHETER side 6

Samler inn penger til advokat for å få skiløype på veien NYHETER side 10 og 11

Eivind Alstad, nestleder i Oppdal hytteforening

«Det er da heller ikke en hvit måned Polet kan ha hatt i tankene.» KULTUR side 24 og 25

NYHETER

Camilla Kilnes

 Leder Nyhet og Trondheim
 camilla.kilnes@adresseavisen.no

Kjell Ivar Myhr

 Leder Dagsorden
 kjell.ivar.myhr@adresseavisen.no

«Kristian» (15) har satt tre overdoser på ett år

Men i Trøndelag finnes ikke hjelpen han trenger.

»Trøndelag Rus

Hva skal til for å redde et barn som ruser seg?

Pappa «Arne» vekkes av flere meldinger fra et ukjent telefonnummer. Han har mottatt flere bilder og beskjerder denne novembernatta.

«Tror ikke sønnen din har det bra, han trenger hjelp».

På bildene ser han sin 15 år gamle sønn. Med ei sprøyte.

Foto: ESPEN BAKKEN

Arne vekker kona si «Mari», og sammen løper de ned i underetasjen.

Der finner de sønnen sin. Det haster, de ringer etter ambulanse.

Dette skjedde ei novembernatt i fjor. Det er ikke første gang 15 år gamle «Kristian» tar en overdose. Hjemme i barndomshjemmet sitt i Trøndelag har det skjedd tre ganger, bare det siste året. Og det er de tilfellene foreldrene har oppdaget selv. For alt de vet, har det skjedd flere ganger.

- Han har vært på rommen mange ganger, så vi vet jo ikke. Det at han deler overdosen på nettet, er et rop om hjelp, sier mamma Mari.

Kristian forteller selv at han på mange måter elsker rusmiljøet, det har blitt en livsstil. Men han ønsker seg ut.

- Dette er den eneste livsstilen jeg har interessert meg i. Og da har jeg utelukket alt det andre, og det er vanskelig å komme tilbake til det normale igjen. Til syvende og sist vil jeg ikke ha noe mer med miljøet å gjøre. Om jeg får den riktige hjelpa, kan jeg kanskje klare det, sier Kristian til Trd.by.

Kristian, Mari og Arne er ikke deres egentlige navn.

- Han setter sprøyter

Kristian ble ferska i å røyke hasj første gang da han var elleve år. Tatt av politiet, rusa på amfetamin, da han var tolv. Allerede på barneskolen, helt fra første klasse av, har Kristian hatt det vanskelig. Han ble mobbet, og det gikk så langt at han byttet skole. Der søkte han mot eldre ungdommer og et miljø som drev med både rusmidler, tyveri og hærverk.

- Det var ikke gruppepress eller noe sånt, jeg hadde bare lyst til å prøve det selv. Amfetamin var noe jeg digga. Så begynte jeg på MDMA-kjøret, nesten hver dag, hele tiden, forteller Kristian.

Pappa Arne forteller at de oppdaget sprøytebruk for en god stund siden.

- Han har prøvd kokain og heroin, alt. Han setter sprøyter, det har han gjort i et år nå. Han tar hva som helst, det har ikke noe å si, han blander alt. Det er helt forferdelig. Mot slutten av barneskolen tok foreldrene selv kontakt med barnevernet. Før den tid hadde de hatt gjentatte møter med skolen, til liten nytte.

Det ble starten på en langvarig oppfølging fra barnevern og Barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk (BUP). Kristian har også vært plassert på barnevernsinstitusjon lokalt og i annet fylke.

Ifølge St. Olavs hospital er han diagnostisert med avhengighet av amfetamin og et skadelig bruk av opioider, et bruk som fører til overdose.

Foto: ESPEN BAKKEN

Han har aldri fått behandling hos noen rusbehandlingsinstitusjon.

Hvorfor?

I en bekymringsmelding sendt til Statsforvalteren i november i fjor, skriver St. Olavs hospital:

«Vi har undersøkt mulige rusbehandlingsinstitusjoner i

Midt-Norge, men det er ingen institusjoner som gir døgnbasert behandling til dem under 16 år både av lovmessige og faglige grunner.»

Det finnes nemlig ingen steder hvor rusavhengige barn kan få rusbehandling her.

- Hadde ikke Kristian hatt oss, hadde han bare vært gjemt bort på en institusjon uten å få den hjelpa han trenger. Det er én ting å slite med han, men det å kjempe med systemet på denne måten i tillegg, er så grusomt, sier mamma Mari.

I samme bekymringsmelding skriver St. Olav at «de står samlet i vurderingen om at det foreligger alvorlig risiko for pasientens liv og helse på kort og lang sikt, dersom ikke barneverntjenesten tilbyr døgnbasert rusbehandling med opphold på en egnet rusbehandlingsinstitusjon for barn og ungdom pekt ut av Bufetat».

- Vi trenger en rein rusklinikk som hjelper han med det han faktisk trenger, men det finnes ikke for så unge. Det er håpløst, sier pappa Arne.

Trusler og narkogjeld

Kristian har blitt tatt av politiet en rekke ganger, men har vært under den kriminelle lavalderen på 15 år. Det betyr at han fram til nå ikke har kunnet straffes av politiet og domstolene.

Da han ble plukket opp av politiet som tolvåring, ruset på amfetamin, ville foreldrene at Kristian skulle inngå en ruskontrakt, et forebyggende tiltak brukt for å forebygge rusbruk hos unge. Beskjeden fra politiet var at Kristian var for ung.

- Jeg begynte å le, trodde politiet tulla. Det var ikke noe mer hjelp å få der, sier mamma Mari.

Siri Aune Thomassen fra trondheimspolitiet forebyggen- deggruppe bekrefter at ungdomsoppfølging med vilkår om rus-testing kun kan tas i bruk etter at barnet har fylt 15 år. Det må ligge en straffesak i bunn for saken kan overføres til Konfliktrådet i Trøndelag, som er ansvarlige for tilbudet.

- Vi ønsker å hjelpe, så tidlig som mulig. Verktøykassa vår er begrenset, spesielt når barnet er under den kriminelle lavalder. Men vi har det forebyggende sporet, mer basert på tverrfaglig samarbeid, frivillighet og relasjonsbygging, forklarer hun.

Kristian forteller til Trd.by at

han i tillegg til å bruke, også selger narkotika. For det meste hasj og amfetamin, i tillegg til MDMA.

- Hvordan i alle dager skulle jeg få nok penger til å kjøpe dopet mitt? Jeg så andre som solgte, og de var tjukke av penger. Da ble jeg frista til å gjøre det selv.

- Du er veldig ung i en kynisk verden. Du tror ikke at du blir utnyttet?

- Nei, egentlig ikke. Folk i miljøet stoler veldig på meg. Det er ingen som vil røre meg, for jeg har ikke gjort dem noe. Jeg er på godside til alle sammen, så å si. Jeg holder meg unna alt av vold, og har klart meg fint med det, mener Kristian.

Ifølge mamma Mari er sønnen åpen om salget, også til dem. Foreldrene har tidligere betalt narkogjeld for Kristian.

- Vi har ikke følt oss trua, men disse folkene truer Kristian. De truer med å ta familien og kompisene hans.

- En diagnose kunne endret alt

Tilbake i 2017 ble Kristian utredet for ADHD, men oppfylte ikke

kravene til å få diagnosen. På nyåret i 2021, på eget initiativ, fikk foreldrene ordnet en gjennomgang av testene fra den gang.

Konklusjonen ble en annen, her var det ingen tvil.

- Han kunne fått diagnosen og medisiner allerede i 2017. Det kunne ha endret alt, men det får vi aldri vite. Da hadde han kanskje fungert på skolen. Det er så synd at han ikke har fått diagnosen før, da kunne det kanskje ha dempa den uroa han alltid har kjent på, mener pappa Arne.

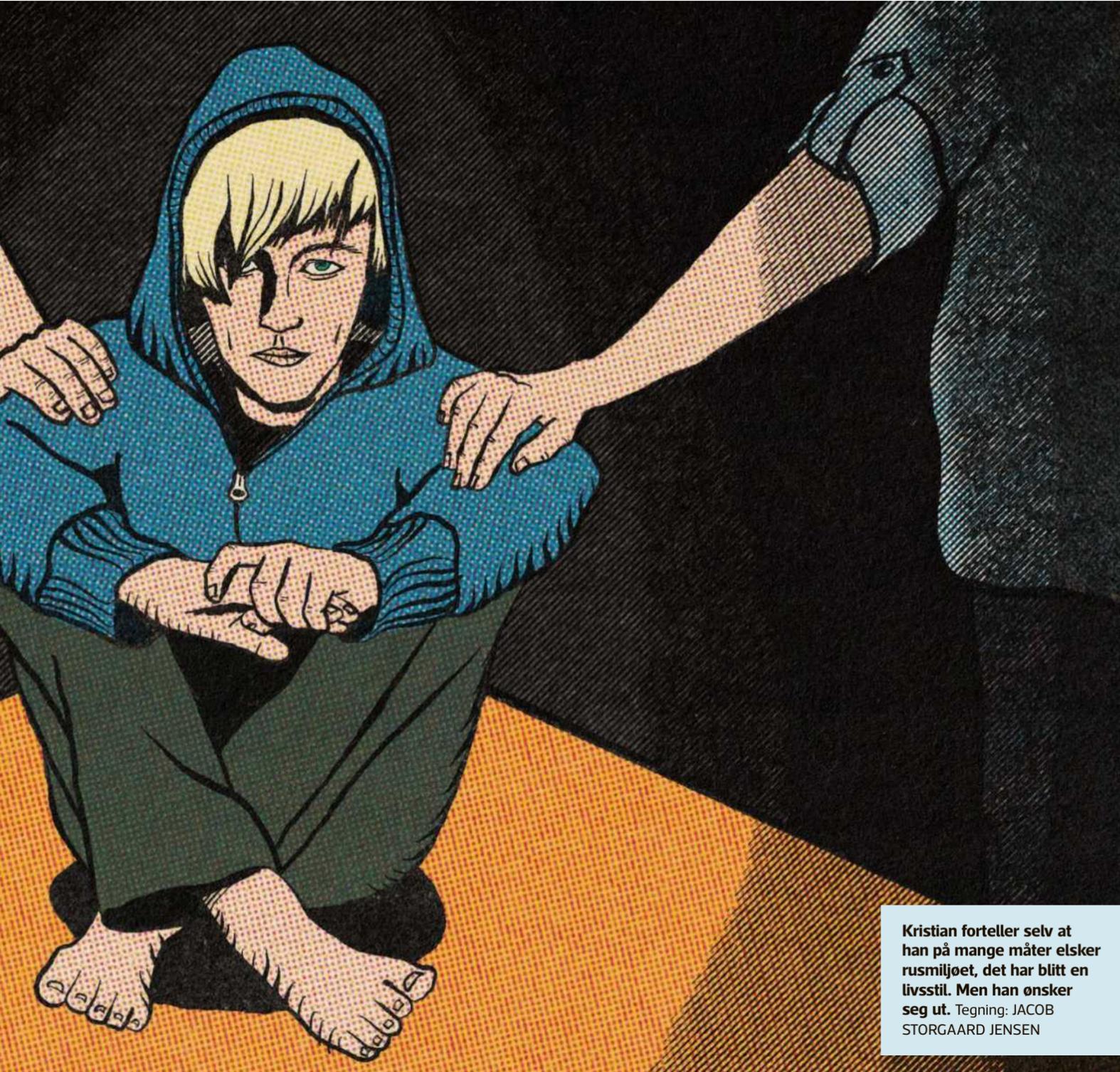

Foto: ESPEN BAKKEN

Foreldrene beskriver stor fortvilelse og maktesløshet. En evig runddans der de ikke får hjulpet sønnen sin, verken med rusen

adressa.no

Her finner du oppdaterte nyheter hele døgnet.

Kristian forteller selv at han på mange måter elsker rusmiljøet, det har blitt en livsstil. Men han ønsker seg ut. Tegning: JACOB STORGAARD JENSEN

eller det psykiske. Kristian er klar på at han trenger hjelp med rusavhengigheten.

- Jeg må ha rammer. Jeg er motivert til å prøve å slutte, og endelig prøve det normale livet igjen. Kanskje prøve å bli rusfri sammen med andre som meg. Jeg må jo lære meg å være rundt sånne folk. Jeg vet ikke om jeg blir rusfri om jeg bare blir innestengt en plass, lenge, alene. Da tror jeg jo at jeg er rusfri, men så kommer jeg tilbake til miljøet og så viser det seg at jeg ikke har lært noe.

Det å bli isolert på en barnevernsinstitusjon, er det siste Kristian vil. Til foreldrene sier han at ingen bryr seg, at ingen vil ha han på grunn av alderen sin, sier mamma Mari.

- Vi føler at vi ikke har blitt trodd på hvor alvorlig situasjonen er. Det må gå på alvorlighet og ikke alder. De mener han ikke kan få behandling med narkotika og de som er eldre enn seg. Men Kristian er narkoman, og han henger med folk som er eldre enn seg allerede.

Tilbudet eksisterer, men ikke her

Helse Midt-Norge har ansvaret

for tverrfaglig spesialisert behandling for rusmiddelavhengighet (TSB) til befolkningen i regionen. Behandlingstilbudet gis av sykehusene og av private avtaleparter, og primært til pasienter fra 18 år og oppover, opplyser fungerende fagdirektør Henrik Sandbu i en e-post.

De har ingen døgntilbud fra fylte 15 år, som barn som Kristian.

- Det er primært barne- og ungdomspsykiatrien (BUP) i regionen som har ansvaret for unge under 18 år med rusproblemer og rusavhengighet. Det er etablert samarbeidsavtaler mellom TSB og BUP for å sikre nødvendig kompetansesammensetning og kompetansedeling i behandlingen av unge med rusproblemer.

Pål Christian Bergstrøm fungerer som regiondirektør i Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat) region Midt-Norge. Pål Christian Bergstrøm, bekrefter at det i dag ikke eksisterer et spesialisert døgntilbud for barn med alvorlige rusproblemer i Midt-Norge.

Han uttaler seg på generelt grunnlag, og ikke om Kristians sak spesifikt.

- Vi prøver å ha et så bredt og nært institusjonstilbud som mulig i regionene, men en del behov må dekkes gjennom bruk av nasjonale plasser, forklarer Bergstrøm.

Bufdir kjøper tjenester og plasser fra private leverandører over hele landet for å supplere det statlige tilbudet. I dag er det ingen private eller ideelle aktører som har etablert seg for en ung målgruppe med alvorlige rusproblemer i Midt-Norge.

I løpet av 2022 skal Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet inngå nye langtidsavtaler med slike private institusjoner,

og region Midt-Norge har meldt inn sine behov. Bufetat estimerer at de på årsbasis trenger 8-9 plasser til denne gruppa.

- Bufetat region Midt-Norge har meldt inn behov og ønske om etablering av rusbehandlingsplasser for barn under 18 år, sier Pål Christian Bergstrøm i Bufetat.

- Om dere får tilslag, hvor lang tid vil det ta før et faktisk tilbud kommer på plass?

- Det varierer veldig. Erfaringene våre er at det kan gå veldig raskt, eller at man bruker noe lengre tid.

- I mellomtiden - kan man ikke opprette en avdeling for barn under 18 hos en eksisterende rusbehandlingsinstitus-

jon for voksne?

- Det må helseforetaket ta stilling til, men helsetjenester både på kommunalt og på spesialisthelsetjenestenivå har ansvar for å gi tjenester tilpasset alle, og spesielt tilpasset barn og unge. Har et barn behov for døgntilbud, blir jo spørsmålet om enten helsetiltaket kan etablere det i egen regi, eller i avtale med en egen leverandør, sier Bergstrøm.

- Bufetat har bistandsplikt til å levere en institusjonsplass som er tilpassa barnets behov. Det eksisterer et spesialisert døgntilbud i dag, men foreløpig ikke i Midt-Norge.

- Vi er alle livredde

Mamma Mari er hjemmeværende, og pappa Arne har i perioder vært sykemeldt for å bistå hjemme. I perioder er de redde for å ha sin egen sønn hjemme hos seg. De vet aldri hvilken tilstand de kan finne han i.

- Vi er alle livredde for en ny feilplassering, han har allerede blitt plassert seks ganger uten å få rett hjelp. Kontakten vår i barnevernet er bekymra for at han skal ta sitt eget liv, om han blir plassert langt unna familien sin, sier mamma Mari. Kristian er ofte på rommen, og er borte mange døgn på rappen. Det har vært mange våkenetter for foreldrene.

- Til å begynne med satt vi vakt slik at han ikke skulle stikke av. Men alt dette blir en vane, det er stygt å si det. Hadde jeg oppdaget at han brukte sprøyter første gangen, hadde jeg dødd. Nå er det ingenting som forundrer meg, sier mamma Mari. Kristian er klar over bekymringene til familien sin.

- Jeg får jo dårlig samvittighet, men jeg prøver å ikke la meg påvirke av det. Det blir tungt å bære på hele tiden. Å sitte og tenke på samvittigheten, det prøver jeg å unngå. Jeg må heller tenke litt mer på meg selv.

Selv har familien vært åpne med andre om hvordan de har det. Ved å dele selv, får de også høre om andre familier som sliter med lignende problemer. Foreldrene sier at de ikke er alene om å ha det slik.

Nå håper foreldrene at Kristian kan få dra til en døgntilbudt rusbehandling ikke alt for langt unna. Det siste forslaget til Bufetat før jul var å sende Kristian til Nord-Norge. St. Olav peker på en behandlingstilbudt institusjon på Vestlandet.

Familien og barnevernet er derimot enige om at nærhet til familien er en viktig faktor for bedring.

- Vi må bare få denne saken belyst, sånn at sønnen vår får den hjelpen han trenger. Det er ikke sikkert vår sønn får hjelp, men kanskje det kan hjelpe noen andre, noen som kommer etter.

Kristian selv håper at han kan klare å bli rusfri.

- Jeg har et rusproblem og trenger hjelp med det. Jeg ser fram til behandling, og vil gjerne bli lagt inn. Jeg vil ikke bli sendt langt borte igjen. Og jeg vil være nær familien min.

LINE PEVIK 995 68 159
line.pevik@adresseavisen.no

- Vi må bare få denne saken belyst, sånn at sønnen vår får den hjelpen han trenger. Det er ikke sikkert vår sønn får hjelp, men kanskje det kan hjelpe noen andre, noen som kommer etter.

«Arne» og «Mari»